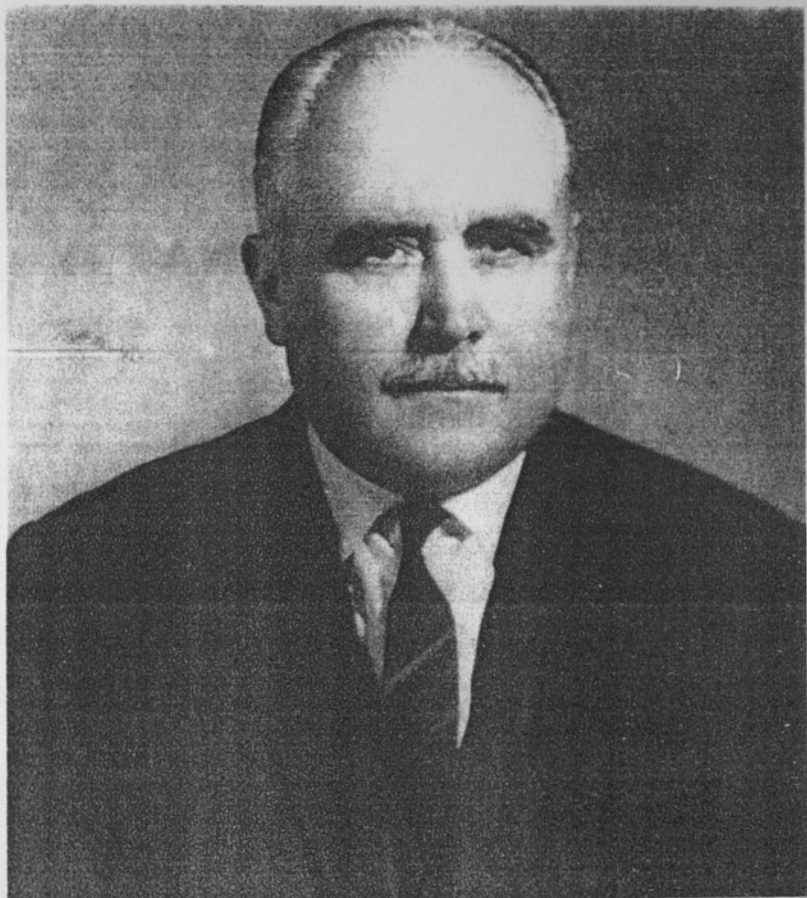

**ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ
ΣΗΜΕΙΩΜΑ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ**

ΠΑΤΡΑΙ 1985

**ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ
ΣΗΜΕΙΩΜΑ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ**

*«Εἰς μνημόσυνον
αἰώνιον ἔσται
δίκαιος»*

*«Οἱ δίκαιοι εἰς τόν
αἰῶνα
ζῶσιν»*

*Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει
τριετίας ἀπὸ τοῦ
θανάτου του*

ΘΩΜΑΣ ΤΣΟΝΑΚΑΣ
ΠΑΤΡΑΙ 1985

Τό παρόν ἀφιεροῦται εἰς
μνήμην τοῦ ἀειμνήστου
ἐργάτου τοῦ Εὐαγγελίου
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ
1916-1982 +

ὁ ἐκδότης
Θωμᾶς Τσονάκας

Ὁ Δημήτριος Παναγόπουλος ὁμιλῶν εἰς ἐορταστικὴν ἐκδήλω-
σιν στὰς 27-2-1977.

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Δέκα τρεῖς Φεβρουαρίου 1982. Δέκα τρεῖς Φεβρουαρίου 1985. Τρία χρόνια. Ναί τρία χρόνια πέρασαν ἀφ' ὅτου ὁ Δημήτριος Παναγόπουλος ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ!

Πέρασαν τρία χρόνια ἀφ' ὅτου ὁ μέγας αὐτός καί ἀκάματος ἐργάτης καί διάκονος τοῦ Λόγου ἐκοιμήθη.

Πέρασαν τρία χρόνια, ἀφ' ὅτου τό χαριτόβρυτον ἐκεῖνο στόμα ἔπαψε νά ὁμιλῇ, ἔπαψε νά κηρύττῃ τά λόγια τοῦ Εὐαγγελίου, τά λόγια τοῦ Θεοῦ τά ὁποῖα μέ τόση χάρι τά ἄφηνε νά πέφτουν, πότε σάν ὑετός πάνω στίς διψασμένες ψυχές τῶν ἑκατοντάδων καί χιλιάδων ἀκροατῶν, καί πότε σάν πολύρρεος ποταμός ἀρδεύοντας πλουσίως τήν ποίμνην τοῦ Θεοῦ, τήν Ἐκκλησίαν.

Ὁ Ἱεροκῆρυξ, ὁ «λαϊκός» —ὅπως τόν ἀποκαλοῦσαν— ὁμιλητής, ὁ διδάσκαλος καί συγγραφεύς Δημήτριος Παναγόπουλος ἔπαψε. Ἐσίγησε, σταμάτησε.

Κενό μεγάλο.

Κενό τό ὁποῖον δέν ἐπληρώθη. Καί δέν ἐπληρώθη διότι πνευματικά καί θεολογικά ἀναστήματα ὅσάν τόν Παναγόπουλον δέν στέλνει, ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ τόσον γρήγορα.

Τέτοιοι πνευματικοί, τέτοιοι φαῖνοί καί πνευματοκίνητοι ἄνδρες παρουσιάζονται σέ πολύ μακρινά χρονικά διαστήματα.

Διά τοῦτο λοιπόν δέν ἀναπληρώνονται τόσο γρήγορα τά μεγάλα αὐτά κενά.

Ναί σταμάτησε. Καί σταμάτησε καί γρήγορα καί αἰφνιδίως, διό καί δημιουργήσε πράγματι ἓνα βαρύ πένθος καί

ένα μεγάλο κενό διότι ὑστερηθήκαμε ἑνός τόσον μεγάλου, ἀλλά καί τοιούτου διδασκάλου.

Εὐχόμεθα ὁ Θεός νά ἀναπαύσῃ τήν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς τὰ δεξιὰ του, καί νά παρηγορῇ καί νά ἐνισχύῃ καί τήν εὐσεβεστάτην σύζυγον αὐτοῦ καί τόν ἐκλεκτόν καί ἐξαίρετον καί λαμπρόν υἱόν του. Εἰς τόν ὅποιον εὐχόμεθα νά ἀκολουθήσῃ τόν μεγάλον καί θεοφιλῆ δρόμο τοῦ ἀειμνήστου πατρός του. Ἐχει δέ καί αὐτός προικισθεῖ μέ πολλὰς χάριτας καί ἱκανά προσόντα.

Τό πιό δύσκολο ἔργο εἶναι ὅταν ἐπιχειρεῖ ἓνας μικρός, ἓνας νᾶνος, νά ὁμιλῇ, νά γράψῃ καί νά θέλῃ νά παρουσιάσῃ ἓναν μεγάλον, ἓναν γίγαντα. Αὐτό τοῦτο αἰσθάνομαι κι' ἐγώ τώρα. Διότι ἐνῶ εἶμαι τόσο μικρός, θέλω νά γράψω καί νά παρουσιάσω καί νά πῶ γιά ἓναν Παναγόπουλον. Διό καί παρακαλῶ τήν ἐπεικῇ κρίσιν τῆς ἀγάπης σας.

Ἄν καί ὁ μακαριστός Δημήτριος μᾶς βοηθᾷ πάρα πολύ εἰς τό ἔργον αὐτό, διότι ἐπὶ μίαν σχεδόν τριακονταετίαν δέν ἔκανε τίποτα ἄλλο παρά νά δείχνῃ καί νά παρουσιάσῃ τόν ἑαυτόν του ὁποίας πίστεως, ἀφοσιώσεως καί ἀρετῆς ἄνθρωπος ἦταν. Δηλαδή, ὅταν ὁμιλοῦν τὰ πράγματα τί νά πῶ ἐγώ;

Ποῖος ἦτο, καί πόσον
καί ποῦ ἠργάσθη ὁ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

Ἦτοι

Ποῖος ἦτο καί ποῖον τό ἔργον
τό ὅποιον ἐπετέλεσεν
ἐπὶ τῆς γῆς

Ὁ ἀείμνηστος Δημήτριος Παναγόπουλος γεννήθηκε τό 1915 εἰς τό χωρίον Μεσουργιώτικα τῆς ἐπαρχίας Αἰγίου, ἀπό γονεῖς εὐσεβεῖς Ἀθανάσιον καί Ἀσήμων, οἱ ὅποιοι εἶχαν ἄλλα πέντε παιδιά. Τέσσερα ἀγόρια ἐν ὧν καί δύο κοπέλλες. Ὁ Δημήτριος ἦταν ὁ δεύτερος κατὰ σειράν. Ὁ πατέρας του τόν ἄφησε δέκα ἐτῶν, ἦταν ὅμως εὐφυῆς καί ἱκανός περισσότερον ἀπό τήν ἡλικίαν του. Μεγάλωσε μέ μεγάλη ἀνέχεια καί πολλές στερήσεις.

Τελείωσε τό Δημοτικό εἰς τό χωρίον του, καί τό σχολαρχεῖον —ἀντί τοῦ νῦν Γυμνασίου— εἰς τό Αἶγιον.

Κατ' ἀρχήν ἔμεινε ἐκεῖ στό χωριό του, ἀσχολούμενος μέ τίς βαρύνες γεωργικές ἐργασίες, εἶχε ἀναλάβει μάλιστα τήν διοίκησιν τοῦ σπιτιοῦ καί τήν φροντίδα ὧν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἐπτά ὅπως εἶπαμε, καί διότι ἦτο ὁ δεύτερος ἀπό τὰ παιδιά, ἀλλά περισσότερον διότι ἦτο ἱκανός, διέθετε πάρα πολλὰ προσόντα παρά τήν νεαράν του ἡλικίαν, διὰ τοῦτο καί τὰ ἔβγαλε πέρα, ὅπως λέμε.

Τό έτος 1936 έκλήθη νά ύπηρετήση τήν θητεία του στό στρατό. Καί κατετάγη εἰς τήν Κόρινθον στό μηχανικό τμήμα. Ἀρχάς τοῦ έτους 1939 ἀπελύθη ἀπό τό στράτευμα. Ἐπανήλθε γιά λίγο στό χωριό του, καί ἀπό κεῖ μετέβη εἰς τήν Κεφαλληνίαν ἀναζητώντας ἐργασίαν. Καί πράγματι, μέ κάτι γνωριμίες πού εἶχε, καί λόγω τῆς ειδικότητος πού εἶχε στό στρατό, προσελήφθη καί εἰργάζετο σέ κάποια τοπογραφική ἐταιρεία.

Μέ τήν κήρυξιν ὅμως τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου τοῦ '40 ἐκλήθη καί πάλιν ὑπό τά ὅπλα διά νά ὑπηρετήση καί πάλιν τήν πατρίδα. Πρίν ὅμως προλάβει νά φύγῃ γιά τά ἔμπεδα τῆς Κορίνθου νά ντυθῇ, ἀρρώστησε βαρειά, ἐφθάσε στό θάνατο, παρέμεινε δέ κλινήρης περί τούς δύο μῆνες περίπου.

Κατά τό διάστημα ὅμως αὐτό, τό Σύνταγμα τῆς Κορίνθου εἰς τό ὁποῖον ἀνήκε εἶχε πάει εἰς τό μέτωπον καί σέ ἀλλεπάλληλες μάχες διελύθη παντελῶς.

Καί μετά ἀπ' αὐτά, συμπερένει κανεῖς ὅτι ἡ ἀσθένεια ἡ ὁποία τόν κράτησε τόσες ἡμέρες στό Νοσοκομεῖο τῆς Κεφαλληνίας, ἦταν ἐπέμβαση τοῦ Θεοῦ διά νά τόν διαφυλάξῃ ζῶντα.

Μετά ταῦτα· παρουσιάστηκε στό στρατό, καί πολύ γρήγορα βρέθηκε κι' αὐτός μπροστά στήν πρώτη γραμμή. Ἐκεῖ, ὅπως ἔλεγε, εἶδε πολλές σωτήριες ἐπεμβάσεις τοῦ Θεοῦ, καί εἰς αὐτόν τόν ἴδιον, ἀλλά καί σέ ἄλλους πολλούς στρατιῶτες. Συγκεκριμένα μᾶς ἔλεγε χαριτολογώντας, ὅτι κάποια φορά ἐκεῖ πού εἶχαν συγκεντρωθῇ γιά φαγητό, μία βόμβα ἔπεσε μέσα στό καζάνι, ὅπου πολλοί καί ἐφονεύθησαν καί τραυματίσθησαν, αὐτός δέ ἐκρύβη πίσω ἀπό κάτι κιβώτια μέ πυρομαχικά! Ἀσφάλεια ἑκατό τοῖς ἑκατό μᾶς ἔλεγε. Ἡ βόμβα ἔπεσε πράγματι πάνω στά κιβώτια ἀλλά δέν ἐπέτρεψε ὁ Θεός νά ἐκτραγῇ, καί ἔτσι καί πάλι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ τόν ἔσωσε ἀπό βέβαιον θάνατο.

Μετά τό τέλος τοῦ πολέμου ἐγύρισε καί αὐτός, καί ὅσοι ἄλλοι εἶχαν ἀπομείνει, στό χωριό του καί ἡσυχολῆτο καί πάλι μέ τίς γεωργικές ἐργασίες. "Ὅπως ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἔτσι κι' αὐτός ὑπέφερε τίς πολλές ὑστερήσεις καί τίς κακουχίες τῆς κατοχῆς. Ἐδιώχθη, ὑπέφερε καί ὑέστη πάρα πολλά καί ἀπό τούς ἀντάρτες καί ἀπό τούς δεξιούς ἀλλά πῶς πολὺ ὑπέφερε ἀπό τά στρατεύματα κατοχῆς τούς Γερμανούς.

Ἦναγκάσθη τό 1944 νά μεταβῇ στήν Ἀθήνα. Ἀλλά καί ἐκεῖ ὑπέφερε πολλές στερήσεις λόγω ἀνεργίας.

Τό 1946 ἐκλήθη καί πάλιν ὡς ἔφεδρος εἰς τά ὅπλα διά τόν ἐμφύλιον πόλεμον. Μετά τήν ἀπόλυσίν του τό 1947 ἐπιστρέφει στήν Ἀθήνα, ὅπου καί μένει μονίμως πλέον ἐκεῖ. Προσελήφθη εἰς τόν Ὀργανισμόν Λιμένος Πειραιῶς καί εἰργάζετο ὡς ταμίας. Εἰς τās Ἀθήνας εἶχαν ἔρθει καί τά ἄλλα δύο ἀδέλφια του. Ὁ ἕνας ἦτο στρατιωτικός.

Τόν ἐπόμενο χρόνο δηλαδή τό 1948 ὁ Δημήτριος νυμφεύεται μετά μιᾶς πιστῆς καί εὐσεβοῦς κόρης — τῆς νῦν χήρας— Ἀγγελικῆς Σωτηροπούλου, καταγομένης καί αὐτῆς ἀπό τά ἴδια μέρη τά δικά του.

Ὡς γνωστόν ὁ Παναγόπουλος δέν εἶχε οὔτε σχέσεις, οὔτε κἄν ἰδέα περί Ἐκκλησίας καί θρησκευτικῶν καθηκόντων. Παρ' ὅτι εἶχε εὐσεβεῖς καί πιστούς γονεῖς, ἐν τούτοις ἔμενε στούς τύπους. Πήγαινε κι' αὐτός καί ἀναβε κάποιο κεράκι καί ἴσως ἔπερνε καί κανένα ἀντίδωρο, ὅπως κάνουν δυστυχῶς οἱ πολλοί. Καί γιατί ὄχι καί οἱ χριστιανοί ἀκόμη.

Ζοῦσε συνεπῶς καί αὐτός τήν κοσμική ζωή μέ ὅλα τῆς τά ἔργα καί τίς θελήσεις καί τά πολλά τῆς θέλητρα.

Μεταξύ τῶν ἄλλων, εἶχε αἰχμαλωτισθεῖ καί ἀπό τό χαρτοπαίγνιο, ἦτο μανιώδης χαρτοπαίκτης. Εἶχε γίνῃ —ὅπως ὁ ἴδιος μᾶς ἔλεγε— «Χαρτοπαικτική προσωπικότης».

Ἔτσι λοιπόν ζοῦσε, καί ἔτσι περνοῦσαν τόν καιρό τους.

Ἡ σύζυγός του ἡ Ἀγγελική ἦτο πολύ περισσότερον συνεπής εἰς τὰ θρησκευτικά της καθήκοντα ἀπ' αὐτόν.

Λίγο καιρό μετά τόν γάμο τους πηγαίνει μέ τήν σύζυγόν του, σάν ἐκδρομή εἰς τήν Τήνο. Φθάνοντας ἐκεῖ ἀνέβηκαν καί στήν Παναγία νά προσκυνήσουν.

Ἐκεῖ στή Μονή ὑπῆρχε τότε ἕνας καλός πνευματικός. Ἐκεῖ γιά πρώτη φορά ἐξομολογήθη. Ἐβγήκε πολύ χαρούμενος καί ἱκανοποιημένος. Αὐτό ἦταν! Ἡ φωτιά ἀναψε μέσα του.

Ἐκτοτε ἄρχισε νά διαβάζη καί νά ἀκούη πολλά κηρύγματα.

Ἡ ἐξομολόγησις αὐτή τόν ἔφερε, σάν σέ ἄμεση, ἐπαφή καί ἔνωση μέ τόν Θεόν διό καί τόν ἀλλοίωσε καί κατενύχθη καί ἀποφάσισε νά ἀλλάξη πραγματικά ζωή καί βίωμα.

Ἦτο δέ ἰσχυρᾶς θελήσεως χαρακτήρ διά τοῦτο ἐπεβλήθη εἰς τόν ἑαυτόν του καί ἐνίκησε μιά γιά πάντα τόν παλαιόν ἁμαρτωλόν καί γεμᾶτον πάθη ἑαυτόν του καί αὐτό τόν βοήθησε τά μάλλα εἰς τήν μετέπειτα ζωήν του. Εἰς τό μεγάλο του ἔργο.

Λόγω τῶν πολλῶν χαρισμάτων καί τῶν πολλῶν καί μεγάλων προσόντων καί ταλέντων πού διέθεται, τόν προόριζε ὁ Θεός διά ἐργάτην τοῦ ἀμπελῶνος Του. Καί διά τοῦτο εἶχε ἀρχίσει ἀπό νωρίς, ἀπό τό στρατό ἀκόμη, νά τοῦ φανερώνει πολλά θαυμαστά καί ἐξαίσια πράγματα, μέ τά ὅποια ὅλα αὐτά, ἤθελε νά τόν κάνη νά καταλάβη, ὅτι ὑπάρχει Θεός ἀφ' ἑνός καί ἀφ' ἑτέρου ὅτι εἰς τό ἔργον Του, τό μεγάλο πού ἔχει, τοῦ χρειάζεται καί αὐτός γιά νά τόν ὑπηρετήσῃ.

Πολλά λοιπόν περιστατικά, ὁράματα, θαύματα καί σωτήριες ἐπεμβάσεις τοῦ παρουσίαζε κατά καιρούς ὁ Ἅγιος Θεός.

Ἐπὶ παραδείγματι τό 1946 πού εἶχε καί πάλιν ἐπιστρατευθῇ, ὑπηρετοῦσε σέ ἕνα χωριό πλησίον τῆς Λειβαδιάς. Ἐκεῖ κάποιος βράδυ εἶδε, μᾶλλον ὄραμα καί ὄχι ὄνειρο, ὅτι βρέθηκε στόν Παράδεισο καί μπροστά στήν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν! Εἶδε δηλαδή πῶς ἀνασταίνονταν οἱ νεκροί καί πῶς ἦσαν καί πῶς ζοῦσαν οἱ ἄνθρωποι στόν Παράδεισο.

Τόσο πολύ δέ ἀλλοιώθηκε καί κατενύγη ἀπό τό ὄραμα αὐτό ὥστε κάθε φορά πού θά ἔφθανε ἡ συζήτησις στό θέμα αὐτό ἔκλαιγε.

Μοῦ ἔλεγε: «Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, Θωμᾶ, τά τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν καί τά τοῦ Παραδείσου τά γνωρίζουν θεωρητικά, νοητικά, ὅπως μᾶς τά λένε τά χαρτιά. Ἐγώ ὁμως, ὁ ἁμαρτωλός, ὅλα αὐτά τά γνωρίζω καί αἰσθητῶς». Καί μετά εἶπε διά τό ὄραμα αὐτό, ἀλλά ὄχι ὁμως μέ πολλές λεπτομέρειες. Πολλά ὁμως μᾶς ἔδειχνε μέ τόν τρόπο καί μέ τήν πειθῶ πού τά ἔλεγε, ἀλλά καί μέ τήν ἀλλοίωση πού πάθαινε.

Καί κατέληγε πάντοτε σ' αὐτά τά μεγάλα λόγια του. «Ὅ,τι γράφει ἡ Γραφή καί ὅτι λέει ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι μέ τό παραπάνω σωστά. Καί κόλασι ὑπάρχει, εἰς τήν ὁποίαν θά τιμωροῦνται οἱ μηδέποτε μετανοήσαντες· καί Παράδεισος ὑπάρχει εἰς τόν ὅποιον θά ζοῦνε καί θά ἀπολαμβάνουν τά ἀγαθά του ὅλοι οἱ ἀγαπήσαντες Αὐτόν. Τό μεγάλο καί μόνιμο ἀγαθό εἶναι —ἔλεγε— ἡ θεωρία τοῦ Θεοῦ. Τό νά βλέπῃ κανεῖς τό πρόσωπον τοῦ Θεοῦ. Καί κατέληγε: ἐδῶ δέν χωροῦν ἐξυπνάδες καί μαεστρίες, ἐδῶ χρειάζεται ὑπακοή εἴτε τά καταλαβαίνουμε εἴτε ὄχι».

Ἄλλη μιά φορά τόν ἴδιο αὐτό καιρό πού ἦταν στρατιώτης, ἦταν ταχυδρόμος τοῦ τάγματος καί ἐκτελοῦσε τήν ὑπηρεσία του αὐτήν. Φεύγοντας ἀπό τό τάγμα ἔφθανε σέ μία ἀπομεμακρυσμένη τοποθεσία εἰς τήν ὁποίαν ἦταν ἕνα μικρό τμήμα στρατοῦ, καί ἕνας Σ. Σταθμός, ἐκεῖ ἔμεινε τό βράδυ καί ἔφευγε τό πρωῒ, παίρνοντας τήν ἀλληλο-

γραφία. Κάποιο βράδυ αισθάνθηκε τήν ανάγκη νά μήν μείνη τή νύκτα ἐκεῖ, ἀλλά νά ἐπιστρέψῃ στό τάγμα. Γι' αὐτό τρέχει καί μόλις προλαμβάνει τό τραῖνο.

Τή νύκτα ἐκείνη ἐπετέθησαν οἱ ἀντάρτες καί ἔκασαν τό Σταθμό καί ἐφόνευσαν ὅλους τούς ἐναπομείναντες στρατιῶτες.

Αὐτό πού τόν ἀνάγκασε νά φύγῃ ἦταν ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία καί τόν ἔσωσε ἀπό βέβαιο θάνατο καί πάλιν.

Αὐτά καί ἄλλα πολλά τοῦ παρουσίαζε ὁ Θεός, ἀλλά αὐτός δέν ἐννοοῦσε τό γιατί ὁ Θεός τοῦ τά παρουσίαζε.

Τά πιά πολλά βέβαια καί τά πιά σοβαρά τά ἐβλεπε ὅταν ἐπέστρεψε. "Ὅταν μετανόησε καί ἄρχισε νά μελετᾷ τά τοῦ Εὐαγγελίου καί τῆς Ἐκκλησίας, καί μάλιστα ὅταν ἄρχισε νά ζῇ καί νά ἐφαρμόζῃ ὅλα αὐτά πού μάθαινε, δηλαδή νά ἐξομολογῇται, νά ἐκκλησιάζεται καί νά κοινωνῇ.

Μετά λοιπόν, ὅπως εἶπαμε, πού μετανόησε, ἄρχισε, σάν διψασμένη Ἑλαφος, νά μελετᾷ καί ν' ἀκούῃ καί νά ρουφᾷ τά θεῖα νάματα τό θεῖο αὐτό νέκταρ, μέρα νύκτα.

Εἶχε ριχθεῖ, κατά τό δὴ λεγόμενον, μέ τά μούτρα, τόσο πού εἶχε ἀπομονοθεῖ καί εἶχε κόψει κάθε σχέσι μέ τήν κοινωνία μέ τόν κόσμον. Εἶχε φθάσει ἡ ὑπόθεσις αὐτή σέ σημεῖο ὅπου τά ἀδέλφια του καί οἱ συγγενεῖς του νά τόν νομίζουν γιά τρελλό. Ἐνόμιζαν, ὅτι ὁ Δημήτρης παρεφρόνησε. Καί τόν ἐκλαιγαν καί ἔλεγαν: κρῖμα στό παιδί πού ἦταν τόσο ἐξυπνο, τόσο δραστήριο, τόσο φοβερά δυναμικό καί ζωντανό καί τώρα ἡ θρησκεία νά τόν καταντήσῃ τρελλόν νά τόν κἀνῃ παράφρονα.

Τόσο πολύ δέ εἶχαν ἐπηρεαστῇ ὥστε καί μετά στήν πνευματική του δρᾷσι καί ἀκμή, νά μήν πιστεύουν.

Αὐτός, ὅμως «ὡσεὶ κουφός οὐκ ἤκουεν, καί ὡσεὶ ἄλαλος οὐκ ἤνοιγε τό στόμα αὐτοῦ». Ἔως ὅτου —ἀργά μὲν— καταλάβουν ὅτι ὁ Δημήτρης δέν ἦταν, πλέον ἐκεῖ-

νος ὁ Δημήτρης τόν ὁποῖον ἐγνώριζαν. Ἐκεῖνος πέθανε —ὅπως ἔλεγε ὁ ἴδιος— καί γεννήθηκε κάποιος ἄλλος. Καί νά εὐχεσθε, τούς ἔλεγε, νά πεθάνῃ ὁλοσχερῶς ἐκεῖνος ὁ ἁμαρτωλός Δημήτριος.

Ἡ πνευματική του κατάρτισις, ἡ πνευματική του μάθησις καί ἡ πνευματική του ἀνοδος συνετελεῖτο κατὰ τρόπο σκανδαλωδῶς γοργόν. Ἀνέβαινε, δηλαδή, καί προέκοπτε ἀλματωδῶς. Σάν τό παιδί θαῦμα, ὅπως λένε, γιά κάποιο παιδί πού εἶναι τρομερά ἐξυπνο, παρά τό νεαρόν τῆς ἡλικίας του. Αὐτό εἶχε συμβεῖ καί μέ τόν μακαρίστον Δημήτριον.

Ὡστόσο εἶχε φύγει ἀπό τήν ἐργασία του ἐκείνη. Καί εἶχε κάνει, στό διάστημα αὐτό, πολλές ἄλλες ἐργασίες. Τελευταίως ἐργαζόταν στά Κολυμβητήρια ὡς προϊστάμενος. Ὅταν προχώρησε εἰς τήν πνευματικήν του κατάρτιση, σταμάτησε ὅλες αὐτές τίς ἐργασίες οἱ ὁποῖες ἀσφαλῶς δέν ἦταν ἀπηλλαγμένες ἀπό ἀδικίες καί ἁμαρτίες.

Ναί σταμάτησε, ἀλλά πῶς θά ζήσουν δυό ἄνθρωποι;

Ἐρισκόταν, λοιπόν, σέ ἓνα μεγάλο δίλημμα: Νά μείνῃ σταθερός στή γραμμὴ αὐτῇ τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, ἢ νά ξαναριχτῇ καί πάλι στόν κόσμον, στή ζωὴ τῆς ἀδικίας καί ἁμαρτίας;

Ὁ πνευματικός του βέβαια καί ὅλοι οἱ πνευματικοί του ἀδελφοί τόν ἐμπόδιζαν. Δέν τόν ἄφηναν νά φύγῃ ἀπό τό δρόμον τῆς Ἐκκλησίας.

Ὡστόσο ζητοῦσε νά βρῇ ἓναν καλόν καί ἐνάρετον πνευματικόν γιά νά τόν καθοδηγῇ. Αὐτῇ του τήν ἐπιθυμίᾳ καί τῇ θέλησιν τήν ἔλεγε εἰς τόν Θεόν διά τῆς προσευχῆς. Ὅπου κάποιο βράδυ βλέπει ἓναν ἱερέα στόν ὕπνον του μέ τόν ὁποῖον συζήτησαν πολλά. Τοῦ ἄρεσε, ἦταν ὡραῖος. Ἀλλά κρῖμα, ἦταν ὄνειρο.

Μετά ἀπό δύο τρεῖς ἡμέρες πῆγε μέ κάτι φίλους του στήν Ἡλιούπολι εἰς τόν Ναόν τῆς Ἁγίας Μαρίνας. Ἐκεῖ ἦτο ἐφημέριος ὁ π. Δημήτριος Παπαντώνης. Ὅταν τοῦ

σύστησαν οί φίλοι του τόν ιερέα αὐτός σάστησε, τόν κοιτοῦσε γιά νά θυμηθῇ πού τόν εἶχε δεῖ, πού τόν εἶχε γνωρίσει. Καί ἀμέσως θυμῆθηκε ὅτι αὐτόν τοῦ εἶχε δείξει ὁ Θεός στόν ὕπνο του. Τοῦ βάζει μετάνοια καί τόν ἔκανε πνευματικόν του.

Βρισκόμαστε στά 1953 τότε ἄρχισε νά γράφῃ ἕνα φύλλο, κάπως σάν περιοδικό μέ τό ὄνομα «Δίστομος Ρομφαία» μέ κάποιον πιστόν καί εὐσεβέστατον —μακαρίτην τώρα— Κων/τῖνον Πουλήν.

Ἐν ταυτῷ δέ ἔκανε συζητήσεις καί κύκλους σέ διάφορα σπίτια. Καί ἐκεῖ γνωρίστηκε μέ πολλούς πιστούς ἀνθρώπους.

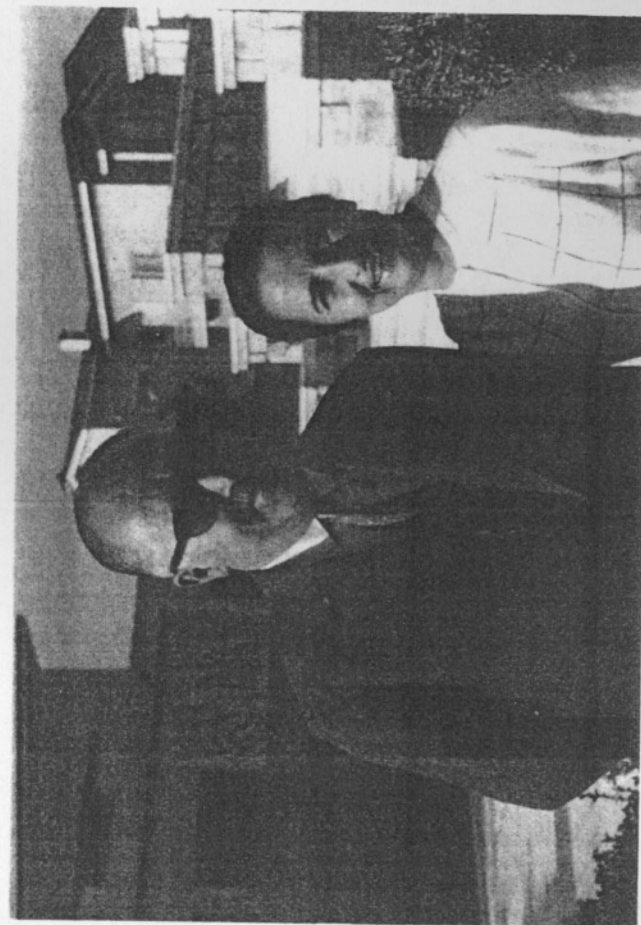
Ἀλλά τά πράγματα ἔδειχναν ὅτι ὁ Θεός τόν προόριζε γιά πολύ ἀνώτερο ἔργον, καί ἀποστολή.

Οἱ πνευματικοί ἀδελφοί τόν πίεζαν νά ὁμιλῇ. Ἀλλά αὐτός τό θεωροῦσε ἀνώτερο τῶν δυνάμεών του καί δέλιαζε νά προβῇ σέ ἕνα τόσο μεγάλο ἔργο. Τρία ὅμως σημαντικά καί θαυμαστά γεγονότα συνετέλεσαν, μᾶλλον, τόν ἡνάγκασαν νά δεχθῇ νά ὁμιλῇ δημοσίως καί στούς Ναούς.

Ὅπως εἶπαμε, καί πρίν ἀκόμη μετανοήσῃ, ὁ Θεός τόν προετοίμαζε, διά τό μεγάλο αὐτό ἔργο, παρουσιάζοντας εἰς αὐτόν πολλά θαυμαστά καί παράξενα γεγονότα.

Καί συνεχίζει ὁ Θεός τήν πολιορκία του, μέ τά ἐξῆς θαυμαστά γεγονότα: Τό πρῶτο γεγονός ἦταν ἡ ὁμαδική παρότρυνση πρὸς τοῦτο τῶν πνευματικῶν ἀδελφῶν, καί ἡ κάπως πειστική ὤθησις κληρικῶν καί λαϊκῶν.

Τό δεύτερο ἦταν ἕνα ὄραμα τό ὁποῖον εἶδε τόν χρόνο αὐτόν. Αὐτό τό εἶδε οὔτε ξύπνιος, οὔτε κοιμισμένος, βρισκόταν σέ μία μέση κατάστασι. Εἶδε λοιπόν ἕνα ὁμοίωμα ἀνθρώπου φτιαγμένου σάν ἀπό νάυλον ἢ ἀπό γυαλί. Καί αὐτός ὁ γυάλινος ἄνθρωπος, τό ὁμοίωμα αὐτό ἔμοιαζε εἰς αὐτόν καί ἦταν σχεδόν γεμᾶτο λάδι. Καί ὅπως ἔλεγε, μέ τόν τρόπο αὐτόν τοῦ ἀπεκάλυψε ὁ Θεός τό μέγα ἔλεος τό

Ὁ Δημήτριος μετὰ τῆς συζύγου του.

ὁποῖον ἔδειξε πρὸς αὐτόν. Καί ἀκούει καί μία φωνή — σάν νά τοῦ μιλοῦσε ὁ Θεός — νά τοῦ λέη: «Ἴδου τί ἔκανα ἐγὼ δι' ἐσέ, ἐσύ τί θά κάνης;». Πετάχτηκε ἐπάνω καί ἐπροσυχήθη καί εἶπε: «Θεέ μου εἰς χεῖρας σου παραδίδομαι κάνε με ἐσύ ἓνα ὄργανό σου νά ποιήσω τό θέλημά σου καί νά δοξασθῇ τό ὄνομά σου τό Ἅγιον».

Τό ἀνέφερε αὐτό στόν πνευματικόν του καί σέ ἄλλους ἀδελφούς, καί ὅλοι ὡς ἀπό συμφώνου εἶπαν ὅτι ὁ Θεός τόν προόριζε σάν ἐργάτη τοῦ Εὐαγγελίου.

Παρά ταῦτα ὁμως, ἀκόμη ἐδείλιαζε. Φοβόταν, τρώμαζε νά ἀναλάβῃ ἓνα τόσο μεγάλο ἔργον. Τοῦ φαινόταν βαρύ.

Ἄλλο ἓνα γεγονός, ἓνα θαυμαστό περιστατικό εἶναι πού κάποια μέρα τόν ἐπισκέφθηκε ὁ Ἅγιος Δημήτριος καί τόν παρατήρησε, σέ τόνο κάπως ἐλεγκτικό καί τοῦ εἶπε: «Γιατί κρύβεις τά ὅπλα πού σου ἔδωσε ὁ Θεός, στό ὄπλοστάσιο καί δέν πολεμεῖς;».

Ἄλλοτε πάλι τόν ἐπισκέφθη ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος καί τόν ἐνεθάρρυνε, καί τοῦ ἔδωσε μάλιστα καί μία εἰκονίτσα τήν ὁποίαν ἔφερε πάντα μαζί του.

Καί τό τρίτο καί τελευταῖο θαυμαστό γεγονός καί περιστατικό τό ὁποῖον συνετέλεσεν καί μᾶλλον τόν ἀνάγκασε νά βγῇ στό κήρυγμα, ἦταν τό ἐξῆς: Εἰς τόν Ναόν τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Παγκρατίου κάποιο βράδυ (11 Νοεμβρίου τοῦ Ἁγ. Μηνᾶ) γινόταν μία ἀγρυπνία. Εἰς τήν ἀγρυπνία αὐτή εἶχε πάει καί ὁ μακαριστός Δημήτριος μέ πολλούς ἀδελφούς, ὅπως πάντα. Ἡ ἀκολουθία προχωροῦσε. Σέ κάποιο καιρό βγαίνει ὁ Ἱερεὺς νά θυμιάσῃ. Καί ὅταν ἔφθασε καί στόν Παναγόπουλο καί τόν θυμιάζε αὐτομάτως ἀποκόπτεται ἓνα ἀπό τά δώδεκα κουδουνάκια τοῦ θυμιατοῦ καί σκαλώνει ἀνάμεσα στά πόδια του καί στέκεται στό ρεβέρ τοῦ παντελονιοῦ του. Τόσον ὁ ἴδιος ὅσον καί οἱ ἄλλοι ἐθεώρησαν καί τό γεγονός αὐτό σάν φω-

νή τοῦ Θεοῦ ὁ ὁποῖος τόν καλοῦσε νά ἀναλάβῃ τό ἔργον τοῦ Λόγου τοῦ Εὐαγγελίου.

Ὁ δέ ἱερεὺς γεμᾶτος θαυμασμό σκύβει καί τοῦ λέει: «Δημήτριε ἦλθε ἡ ὥρα. Ὁ Κύριος σέ καλεῖ. Ἀπόψε πρέπει νά κάνεις ἀρχή στό ἔργον τοῦ Θεοῦ εἰς τό ὁποῖον σέ καλεῖ καί σέ ἔχει προικίσει δεόντως».

Ὁ μακαριστός λοιπόν Δημήτριος ἔσκυψε τό κεφάλι, ἐξέταζε τόν ἑαυτόν του καί δέν ἔβλεπε κάτι καλό, κάποια ἀρετή πού νά τόν ἐνεθάρρυνε νά ἀναλάβῃ αὐτό τό ἔργο. Ὅχι νά τοῦ δώσῃ δικαιώματα, ἀλλά ἀπλῶς νά ἐνθαρρύνεται ἀντιθέτως αὐτός ὅλο ἁμαρτίες ἔβλεπε. Ἀπό τό ἄλλο μέρος ἔβλεπε ὅλες αὐτές τίς ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ, τά θαύματα, τίς ἀποκαλύψεις, τά θαυμαστά ὁράματα, τίς παρουσιάσεις τόσον ἁγίων. Τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, τοῦ πρ. Ἡλιοῦ, τοῦ Τ. Προδρόμου μέ τόν ὁποῖον εἶχε πολλά, ἀλλά οὐδέποτε εἶπε τό παραμικρόν. Ὅλα αὐτά λοιπόν τά ἀλλεπάλληλα γεγονότα καί περιστατικά τά μάζεψε καί μέ τήν ἔσωθεν παρόρμησιν καί φωνή τοῦ Θεοῦ πού ἄκουγε, ἐνίκησε τοὺς διρταγμούς καί τήν δειλίαν ἣ ὁποία τόν διακάτειχε, ἐπείσθη, καί πράγματι ἐκεῖνο τό βράδυ, στήν ἀγρυπνία ἐκεῖνη ἄρχισε τό ἔργο αὐτό τό μεγάλο τοῦ Θεοῦ.

Ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα τοῦ κηρύγματος πέρνει εὐλογία ἀπό τόν ἱερέα βαδίζει δειλά-δειλά φθάνει δεξιὰ τῆς Ὡραίας Πύλης στάθηκε μπρὸς τόν Κύριο τοῦ βάζει μετάνοια, τοῦ λέει ὅτι παραδίδει τόν ἑαυτόν του εἰς τὰς χεῖρας Του, καί ἀρχίζει. Πραγματικά ἐξέπληξε ὅλο τό Ἐκκλησίασμα. Ὅλοι τόν παρακαλοῦσαν νά μὴ διακόψῃ, ἀλλά νά συνεχίσῃ.

Μᾶς ἔλεγε μετά, ὅτι αὐτά πού ἔλεγε τό βράδυ ἐκεῖνο — καθὼς καί τίς περισσότερες φορές πού μιλοῦσε — δέν τά ἐγνώριζε πρώτη φορά τά ἄκουγε καί ὁ ἴδιος. Αὐτό βέβαια συμβαίνει πάντα μέ τοὺς χαρισματοῦχους ὁμιλητάς, καί ὄχι μέ τοὺς διαβασμένους, καί ὄχι χαρισματοῦχους.

Ἄλλο ὁ διαβασμένος πού λέει τό μάθημά του, καί ἄλλο ὁ χαρισματοῦχος πού ὁμιλῇ ὁ Θεός δι' αὐτοῦ.

Ἀρχικά ἔκανε δύο ὁμιλίες τήν ἐβδομάδα σέ μία αἵθουσα τήν ὁποία εἶχε ἡ «Χριστιανική Γωνιά». Ἡ ὁποία ἐβρίσκετο πλησίον τοῦ Χημείου τοῦ Κράτους. Πολύ γρήγορα διεδόθη ἡ φήμη του ὡς καλοῦ καί πρωτοφανοῦς, στά χρονικά μας, ὁμιλητοῦ.

Μιλοῦσε τακτικά καί εἰς τόν Ναόν τῆς Ἀναλήψεως στό Παγκράτι καί εἰς τόν Ναόν τοῦ Ἁγίου Ἀρτεμίου στή Γούβα.

Στήν ἀρχή τοῦ ἔργου του, πάλιν διά τῆς ἐπιμόνου παρακλήσεως τῶν ἀκροατῶν του ἠναγκάσθη, μέ τήν συνεργασίαν τοῦ π. Δημητρίου, καί ἔγραφαν σέ κόλλες ἀναφορᾶς περιληπτικά τά τῶν ὁμιλιῶν ἢ καί κάτι τῶν Πατέρων. Στήν ἀρχή ἔγραφαν 50 ἕως 80, μετά τά ἔβγαζαν σέ πολύγραφο καί ἔφθαναν τά 200 καί πλέον τήν ἐβδομάδα. Καί ἐν συνεχείᾳ ἔβγαλαν ἄδεια καί τό ἔκαναν ἐπίσημο πλέον περιοδικό μέ τόν τίτλον «ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ» τό ὁποῖο ἔβγαине κατά χιλιάδες.

Ὁ π. Δημήτριος ἐφέρετο ὡς Δ/ντῆς τοῦ περιοδικοῦ, καί συντάκτης ὁ Παναγόπουλος. Καί μετ' οὐ πολύ παρητήθη ὁ π. Δημήτριος καί τό ἀνέλαβε ἐξ ὁλοκλήρου ὁ Δημήτριος.

Τό περιοδικό αὐτό ἔφθανε μέχρι τό ἐξωτερικό. Καί μέ τό περιοδικό αὐτό ἐδιδάσκοντο τόσες καί τόσες διψασμένες ψυχές. Καί ἀκόμη, μέ τό περιοδικό αὐτό διεδόθη ἡ φήμη τοῦ μακαριστοῦ Δημητρίου καί ἐντός τῆς Ἑλλάδος καί εἰς τό ἐξωτερικό. Καί πολλοί εἶχαν διακαῆ τήν ἐπιθυμία νά τόν γνωρίσουν, καί πολλοί ἦταν αὐτοί πού πήγαιναν καί τόν γνώριζαν ἐξ αἰτίας τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ.

Μιά καί βρισκόμαστε στό περιοδικό αὐτό ἀκόμη, τῆς ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ, καλόν θά εἶναι νά ἀναφέρωμε καί τό ἐξῆς παράξενο γεγονός. Κάποια χρονιά ἐπλησίαζε ἡ ἐορτή τῆς Ἀγίας Μαρίας καί ἤθελε νά γράψῃ κάτι γιά

τήν Ἀγία, λόγω πού τό περιοδικό τό εἶχε ἀφιερῶσει εἰς Αὐτήν. Διάβαζε λοιπόν τούς Συναξαριστάς καί ἄλλα βιβλία τά ὁποῖα ἔγραφαν τόν βίον καί τό μαρτύριον τῆς Ἀγίας. Ὅλα καλά τά ἔβρισκε καί κρατοῦσε τίς σημειώσεις πού ἤθελε. Σέ ἓνα μέρος ὁμως δέν συμφωνοῦσε, δέν τοῦ ἄρεσε, δέν τό ἔβρισκε σωστό. Καί αὐτό ἦταν ἡ ἡλικία τῆς Ἀγίας. Ὅλοι οἱ βιογράφοι ἔγραφαν ὅτι μαρτύρησε 15 ἐτῶν. Αὐτό δέν τό δεχόταν, δέν μποροῦσε νά τό ἐννοήσῃ. Δέν εἶναι δυνατόν —ἔλεγε— νά ὑποστῇ ἓνα τόσο μεγάλο μαρτύριο ἓνα παιδί 15 ἐτῶν καί μάλιστα κοπελλίτσα. Καί ἔβγαζε τό συμπέρασμα ὅτι ἢ οἱ βιογράφοι ἔκαναν λάθος, ἢ ὅτι εἶναι τυπογραφικό λάθος καί ἀντί νά γράψουν 25 ἢ 35 ἔγραφαν 15.

Ἀλλά καί πάλιν δέν τόν ἀνάπαυε μιά τέτοια λύσις. Ἐσκέπτετο νά γράψῃ χωρίς νά ἀναφέρῃ κἄν τήν ἡλικίαν τῆς. Καί αὐτό τοῦ φαινόταν μεγάλη παράληψις. Καί τό θέμα τό ἄφησε γιά νά τό συνεχίσῃ ἄλλη ἡμέρα. Οἱ ἡμέρες ὁμως περνοῦσαν, καί τό θέμα παρέμεινε στήν ἴδια θέση.

Ἐνα ἀπόγευμα τόν ἐπισκέπτεται μιά ἡλικιωμένη κυρία πτωχή, τήν ὁποία πάντα βοηθοῦσε οἰκονομικῶς ὁ ἀείμνηστος, τήν κυρά Δέσποινα ὅπως τήν ἔλεγε. Ἀφοῦ πῆρε τό βοήθημα τοῦ λέει πρὶν φύγει: «Κύριε Δημήτρη μου θέλω νά σοῦ πῶς κάτι πού μοῦ συνέβη σήμερα. Ἐκεῖ στό ἡμιπόγειο δωματιάκι, πού ἡ ἀγάπη τῶν ἀνθρώπων μοῦ ἔχει παραχωρήσει, τό πρῶτ' οἰκοῦπιζα βλέποντας πρὸς τό μικρό παραθυράκι πού εἶναι ἴσα μέ τό δρόμο καί βλέπω ἓνα κοριτσάκι μέ σχολική ποδιά καί μέ κοτσίδες πολύ ὁμορφο καί μοῦ λέει:

—«Γεῖά σου, γιαγιά, τίς κάνεις;

—Καλά παιδί μου, ποιά εἶσαι;

—Εἶμαι ἡ Μαρίνα γιαγιά, μέ γνωρίζεις, ἔχεις ἔλθει πολλές φορές στό σπίτι μου, στό Θησεῖο.

—Δέν γνωρίζω κόρη μου καμμιά Μαρίνα στό Θησεῖο.

—Πῶς μέ γνωρίζεις γιαγιά, εἶμαι ἡ Μαρίνα καί εἶμαι 15 ἐτῶν. Γιά θυμήσου εἶμαι ἡ Μαρίνα καί εἶμαι 15 ἐτῶν καί μένω στό Θησεῖο».

Καί ἐξαφανίσθη. Τί νάναι αὐτό Κύριε Δημήτρη μου δέν καταλαβαίνω τίποτα».

Τότε κατάλαβε ὁ μακαριστός Δημήτριος, ὅτι ἡναγκάσθη ἡ Ἀγία νά τοῦ ἀπαντήσῃ στό πρόβλημα τῆς ἡλικίας πού τόν ἀπασχολοῦσε μέσω τῆς κυρά Δέσποινας. Δαγκώθηκε καί κλαίγοντας τῆς λέει: «Μὴν ἀσχολεῖσαι, κυρά Δέσποινα μ' αὐτά. Δέν εἶναι γιά ὅλους. Αὐτά εἶναι γιά κάτι ἄλλους ἀνόητους».

Ἐκτοτε ὄχι μόνον δέν τολμοῦσε νά ἀμφισβητήσῃ τὰ γραφόμενα εἰς τὰ βιβλία, ἀλλά ἔλεγε, ὅτι εἰς τὰ θέματα αὐτά, οὔτε ἡ λογική ἡ δική μας, ἢ τὰ νομίζω τὰ δικά μας, ἢ τό ἐγώ τό δικό μας ἔχουν θέσι. Κάθε τέτοιο τόλμημα θά τιμωρηθῇ αὐστηρά καί ἀπό τό Θεό καί ἀπό τυχόν Ἀγιο ἢ Ἀγία.

Τό περιοδικό, λοιπόν αὐτό τό ἔβγαζε μέχρι τῆς κοιμήσεώς του χωρίς διακοπὴν.

Καί ὀλίγον κάτ' ὀλίγον ἐγνωρίσθη καί τόν καλοῦσαν, τόσο εἰς Ἀθήνας, ὅσον καί εἰς τὴν ἐπαρχίαν, νά ὁμιλῇ ἢ εἰς τοὺς Ναοὺς ἢ εἰς τὰς αἰθούσας.

Καί πράγματι ἡ ἐργασία του αὐτὴ ἀπέδιδε πάρα πολύ. Μάλιστα κάμποσο διάστημα εἶχε μία καλή, μία ἁγία καί εὐλογημένη συνεργασία μέ τόν π. Δημήτριο. Καί ἡ στήν Ἀθήνα ἢ στήν ἐπαρχία ἔμεναν ἡργάζοντο ἀόκνως διὰ τὴν σωτηρίαν ψυχῶν. Καί ὁ μὲν ἀείμνηστος Δημήτριος ὁμιλοῦσε, ὁ δέ π. Δημήτριος ἐξομολογοῦσε.

Οἱ ὁμιλίες του συνάρπαζαν - νά μεταχειρισθῶ μιά φράσι ἐνός γέροντος ἀκροατοῦ ὁ ὁποῖος ἔλεγε: Οἱ ὁμιλίες τοῦ Παναγόπουλου σέ μαγεύουν. Καί πράγματι κάτι τέτοιο συνέβαινε γι' αὐτό καί τόσο πολὺ γρήγορα ἔγινε ἓνα ρεῦμα ἰσχυρό καί μεγάλο γύρω ἀπὸ τόν Παναγόπουλον

τό ὁποῖο συνέρεε καί ἔτρεχε ξωπίσω του καί τόν ἄκουε καί ἄλλαζε ἡ ζωὴ τους.

Ἐκτός τῶν ὑπερόχων καί μαγευτικῶν ὁμιλιῶν του, ἦτο καί τύπος εὐχαρης, τό γέλοιο σπανίως ἔλειπε ἀπὸ τὰ χεῖλη του, τὰ εὐστοχα χιοῦμορ του ἦταν τό κάτι ἄλλο, ἡ ἐτοιμολογία του ἦταν ἀφαντάστως μεγάλη. Ὅλα αὐτά καί γενικά ὁ ὑπέροχος χαρακτήρας του ἦταν ὁ μαγνήτης πού τραβοῦσε κοντά του τόν κάθε ἓναν.

Ἀκούραστος δέ εἰς κάθε εἶδους προσφοράς καί βοηθείας πρὸς πάντας.

Δείγμα, ὅλα αὐτά, ὅτι τόν εἶχε χαριτώσει ὁ Θεός διὰ τό ἔργον Του αὐτό, τό νά σώζῃ ψυχὰς.

Μετά ταῦτα, πάλι μέ τὴν ἐπιμονὴ τῶν ἀδελφῶν, καί δὴ τοῦ π. Δημητρίου, ἄρχισε νά συγγράφῃ καί βιβλία, τὰ ὁποῖα καί αὐτά ἦταν ἐξ ἴσου μέ τίς ὁμιλίες καί ἀκόμη καλύτερα.

Τό πρῶτο πού ἔβγαλε εἶχε τόν τίτλο «Τό ἀντίδοτον τοῦ Θανάτου» τό ὁποῖον διαπραγματεύεται τὰ περὶ συνεχοῦς Θ. Κοινωνίας. Τόση ἐπιτυχία εἶχε, καί τόση ὠφέλεια στίς ψυχές τῶν πιστῶν ἐπέφερε, ὥστε ἄφησε ἐποχή.

Δέν εἶναι ὑπερβολὴ ἂν σημειωθεῖ ὅτι τόν τίτλον, ὡς συγγραφεὺς τόν πῆρε ἀμέσως ἀπὸ τό πρῶτο αὐτό βιβλίον πού ἔβγαλε.

Παρά τὴν πνευματικὴν του δρᾶσιν, παρά τὴν μεγάλη του φήμην ὡς καλοῦ ὁμιλητοῦ καί συγγραφέως, καί παρά τό ὅτι τόν καλοῦσαν σέ πολλὰ μέρη νά ὁμιλῇ — καί ἔτρεχε παντοῦ, σάν τό αὐλάκι πού τρέχει μέσα στό χωράφι νά ποτίσῃ — καί ἀρ' ὅτι εἶχαν περάσει τέσσερα χρόνια ἀφ' ὅτου εἶχε ἀρχίσει νά ὁμιλῇ, (βρισκόμαστε εἰς τό ἔτος 1957), ἐν τούτοις αὐτὸς περνοῦσε δύσκολα οἰκονομικῶς. Τό πρόβλημά αὐτό τῆς ἐργασίας καί τό οἰκονομικὸ δέν εἶχε πλήρως τακτοποιηθῇ.

Τόν καιρὸ αὐτὸν πού ὁμιλοῦσε ἐγνωρίστηκε μέ τὴν οἰκογένειαν ἐνός ἐφοπλιστοῦ ὁ ὁποῖος ἐλέγετο Πατέρας.

Ὁ Πατέρας εἶχε μιά βίλλα στήν περιοχή τοῦ Ψυχικοῦ, καί ζητοῦσε κάποιο ζευγάρι, σάν φύλακες, σάν θυρωρούς.

Ἐπρότειναν στό ζεῦγος Παναγοπούλου, οἱ ὅποιοι ἐδέχθησαν τήν ἐργασία αὐτή καί παρέμειναν ἐκεῖ προσφέροντες τίς ὑπηρεσίες τους, καί περισσότερο ἢ κ. Παναγοπούλου μέ τήν ραπτικήν της ἐργασία.

Ἐκεῖ παρέμειναν μέχρι τό ἔτος 1964. Τό ἔτος αὐτό ἀπέκτησαν καί αὐτοί ἓνα δικό τους σπιτάκι — αὐτό πού ἔχουν σήμερα στό Παγκράτι.

Ἀκόμη τό ἔτος αὐτό τό 1964 εὐτύχησαν νά ἀποκτήσουν, μετά ἀπό τόσα χρόνια, καί κατόπιν ἐπεμβάσεως τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου, καί ἓνα τέκνον, εἰς τό ὅποιον ἔδωσαν τό ὄνομα τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου. Καί ὁ ὅποιος ἄγει σήμερον τό εἰκοστόν πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Προικισμένο, ὅπως εἶπαμε, καί αὐτό μέ πολλά χαρίσματα καί προσόντα.

Ὁ κλῆρος ὁμως ὄλων τῶν εὐσεβῶν εἶναι ὁ διωγμός, κατά τόν Παῦλον. Ὁ κλῆρος τους εἶναι νά διώκονται.

Ἔτσι καί ὁ ἀείμνηστος Δημήτριος διώκεται σφόδρα ἀπό τόν διάβολον, ὁ ὅποιος μισεῖ τόσο, κάθε προσπάθεια πού γίνεται γιά τήν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Κινεῖ πόλεμον μέγαλον ἐναντίον του. Καί βάζει ὀρισμένους Ἐπισκόπους καί ἱερεῖς καί θεολόγους καί τόν διώχνουν ἀπό τοὺς Ναοὺς. Βάζει ὀρισμένα Χριστιανικά Σωματεῖα νά βάζουν ἐναντίον του, ὅτι δῆθεν εἶναι ἀγράμματος. Καί ὅτι ὑπάρχουν τόσοι κληρικοί μορφωμένοι καί Θεολόγοι πού ὁμιλοῦν. Καί γενικά πολλοί ἐγιναν διώκται τοῦ Παναγοπούλου, ἄλλοι ἐν γνώσει καί ἄλλοι ἐν ἀγνοίᾳ, καί τόν πολέμησαν μέ ψεύδη καί συκοφαντίες καί πολλά τέτοια. Ἀφοῦ καί πολλοί πρώην φίλοι του καί συνεργάτες του μετεστράφησαν σέ ἐχθρούς. Φυσικό ἄλλωστε, καί γενικό αὐτό τό φαινόμενο.

Ἀλλά «ἦν χεὶρ Κυρίου ἐπ' αὐτόν». Καί γιά νά ἐννοή-

σωμε τί σημαίνει αὐτό τό «ἦν χεὶρ Κυρίου ἐπ' αὐτόν» ἄς μεταφερθοῦμε γιά λίγο στόν παλαιό ἐκεῖνον καιρό. Στόν καιρό τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἐκεῖ βρίσκουμε τά δέκα παιδιά τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ, τά ὅποια λόγῳ ζήλιας καί φθόνου, νά ἐξοντώνουν τόν ἀδελφόν τους τόν Ἰωσήφ, πουλώντας τον εἰς ἐκείνους τοὺς μακρυνούς ἐμπόρους. Καί ἔτσι, ἐνόμισαν ὅτι ἀπηλλάγησαν ἀπό τόν ἐχθρόν τους... αὐτόν. Ὅλα γιά τοὺς ἀδελφούς αὐτοὺς ἐτελείωσαν. Ἡσύχασαν.

Ὅμως, λέει ἡ Γραφή: «Καί ἦν χεὶρ Κυρίου ἐπ' αὐτόν». Τί καί ἂν τόν πούλησαν τόν Ἰωσήφ, τί καί ἂν ἐπείνασε, τί καί ἂν ἐδίψησε, τί καί ἂν ἔπαθε τόσα καί τόσα δεινά, τί καί ἂν ἐδάρη, τί καί ἂν ἐσυκοφαντήθη ἀπό τό βρωμερό ἐκεῖνο γύναιο τοῦ Πετεφρῆ, τί καί ἂν ἐφυλακίσθη; «Καί ἦν χεὶρ Κυρίου ἐπ' αὐτόν». Ναί. Καί ἡ χεὶρ αὐτῆ τοῦ Κυρίου, τόν ὑψωσε, καί τόν ὑπερύψωσε τόσο πολύ, ὥστε τόν κατέστησε βασιλέα πάσης γῆς Αἰγύπτου.

Καί τήν ὑψωση καί τό μεγαλεῖον τοῦ παγκάλου Ἰωσήφ, ἡ Ἐκκλησία μας τήν παρουσιάζει μέ τό Κοντάκιο τῶν Βαΐων τό βράδυ εἰς τό ὅποιον λέγει: «Ὁ Ἰακώβ ὠδύρετο τοῦ Ἰωσήφ τήν στέρησιν καί ὁ γενναῖος ἐκάθητο ἄρματι, ὡς βασιλεὺς τιμώμενος».

Ἔτσι ἐγινε καί μέ ὄλους τοὺς ἁγίους. Ἔτσι ἐγινε καί μέ ὄλους τοὺς θέλοντας εὐσεβῶς ζῆν. Ἔτσι ἐγινε καί γίνεται καί θά γίνεται μέ ὄλους τοὺς ἐργάτας τοῦ Εὐαγγελίου καί τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Ἔτσι ἐγινε καί μέ τόν μακαριστόν Δημήτριον Παναγόπουλον. Ἀφοῦ —ὅπως εἶπαμε— αὐτός εἶναι ὁ κλῆρος τῶν δικαίων καί τῶν ὀργάνων τοῦ Θεοῦ, πῶς θά μπορούσε αὐτός νά ἐξαιρεθῇ;

Ἀλλά «ἦν χεὶρ Κυρίου ἐπ' αὐτόν».

Τόν ἐδιώξαν ἀπό τοὺς Ναοὺς. Ναί. Ἀλλά αὐτό δέν χάλασε, οὔτε ἐματαίωσε, οὔτε κἂν ἀλλοίωσε τό σχέδιον τοῦ Θεοῦ. Ἀντιθέτως ἡ δίωξις αὐτῆ ἐγινε ἡ αἰτία, ὅχι νά

σταματήση, αλλά; Ἀλλά, ναι, έγινε ἡ αἰτία νά «ὀργώση» ὅλη τήν Ἑλλάδα καί νά φθάση καί μέχρι τήν Ἀμερική κηρύττοντας τόν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Ὅλοι, συνεπῶς, οἱ διώκται του καί οἱ πολέμιοί του μετεστράφησαν, ἄθελά τους, σέ ὄργανα τοῦ Θεοῦ.

Ἐγινε ὅτι ἐγινε καί μέ τόν Ἀπόστολο Παῦλο καί μέ ὄλους τούς ἀποστόλους. Ἐβαζε ὁ διάβολος τά ὄργανά του νά τόν διώκουν. Καί αὐτός ἔφευγε μέν, διωκόμενος, ἀπό μέρος σέ μέρος, ἀλλά ὥστόσο ἀναβε τήν φλόγα τῆς πίστεως, ὅπου περνοῦσε, καί κατ' αὐτόν τόν τρόπον ἐκηρύχθη τό Εὐαγγέλιον «πάση τῇ κτίσει».

Ἔτσι ἀκριβῶς ἐγινε καί μέ τόν ἀείμνηστον Δημήτριον.

Καί ἄς σημειωθεῖ καί τοῦτο: ὅτι παρά τούς διωγμούς, παρά τά ψεύδη καί τίς ἀδικίες πού τοῦ ἐγιναν, οὐδέποτε. Μάλιστα, οὐδέποτε ἐλυπήθη, οὐδέποτε εἶπε λόγον πικρόν πρός αὐτούς. «Ἀφοῦ ἡ Ἐκκλησία —ἔλεγε— ἔτσι διατάσσει, ποῖος εἶμαι ἐγώ πού θά πάω κόντρα σ' αὐτήν; Γνωρίζει ὁ πατέρας νά ἐξάγῃ ἀπό τό πικρό γλυκό, καί νά ποιῇ εὐθείας τάς ὁδούς Αὐτοῦ. Ἐμένα —συνέχιζε— δέν μέ κατέστησε Ἰωάννην πρόδρομον νά παρατηρῶ καί νά ἐλέγχω —σέ αὐτή τήν ὑπηρεσία ἔχει τοποθετήσει ἄλλους— ἐμένα μέ ἔβαλε νά λέγω στούς ἀνθρώπους τί νά κάνουν ἂν θέλουν, γιά νά σωθοῦν. Καί νά πηγαίνω ἐκεῖ πού δέν ὑπάρχουν ἄλλοι».

Ἔτσι ἐγινε ὥστε νά φθάση καί εἰς τήν πόλιν τῶν Πατρῶν —καθώς καί σέ τόσες ἄλλες πόλεις— τό ἔτος 1962 καί νά πρωτομιλήσῃ εἰς τάς 13 Φεβρουαρίου.

Ὅταν ἔφθασε ἡ φήμη του εἰς τήν πόλιν αὐτήν τῶν Πατρῶν, ἀνέβηκα εἰς τήν Ἀθήνα, τόν ἄκουσα, τόν γνώρισα καί ἀμέσως τόν παρεκάλεσα νά ἔλθῃ καί εἰς τήν πόλιν μας νά μιλήσῃ. Καί μοῦ εἶπε αὐτολεξεῖ τά ἑξῆς: «Ἀποδέχομαι τήν πρόσκλησή σου. Καί νά θέλω, δέν μπορῶ νά πῶ ὄχι. Δέν ἔχω τέτοιο δικαίωμα. Ἀρκεῖ ν' ἀνοίξῃ κά-

ποιος τήν πόρτα μιᾶς αἰθούσης ἢ ἑνός Ναοῦ». Ἔτσι καί ἐγινε.

Καί ἐδῶ —τά πρῶτα ἰδίως χρόνια— δέν ἦταν καθόλου ρόδινα καί εὐχάριστα τά πράγματα. Καί ἐδῶ, ὅπως καί ἄλλου, ἐπολεμήθη, κατεκρίθη, καί ἐσυκοφαντήθη πάρα πολύ. Ἀρκεῖ νά σημειωθῇ τό ἐξῆς περιστατικό, γιά νά ἐννοήσῃ κανεῖς τί συκοφαντίες καί τί πολεμική τοῦ ἔκαναν.

Εἶναι καί οἱ δύο νεκροί τώρα καί δέν μᾶς παρεξηγοῦν. Ἦταν Παρασκευή ἀπόγευμα ὥρα 5. Ὁ ἀείμνηστος θά μιλοῦσε στίς 7 ἡ ὥρα. Μέ βρίσκει ἕνας πιστός Χριστιανός καί καλός ἀγωνιστής, μακαρίτης ὅπως εἶπαμε, καί μοῦ λέει: «Τί κάνεις Θωμᾶ πότε μιλάει ὁ Παναγόπουλος; Τοῦ λέγω στίς 7 ἡ ὥρα. Εἶναι ἐδῶ; Ὅχι λέγω τώρα ἔρχεται καί πηγαίνω νά τόν πάρω. Ἀ, τώρα ἔρχεται!! Λέει. Γι' αὐτό ὁ καψερός δέν ἀποδίδει, διότι ὁμιλεῖ ἀπό γονάτου —δηλαδή πρόχειρα καί ἀδιάβαστα— Εἶδα βέβαια ὅτι εἶχε ἐμπάθεια καί ἐψεύδετο καί συκοφαντοῦσε. Καί θέλησα νά τόν βοηθήσω, νά τόν διευκολύνω νά διορθωθῇ, καί τοῦ λέγω: «κ. Σταῦρο —ἔτσι ἐλέγετο— νομίζω ὅτι πρέπει ἐμεῖς οἱ Χριστιανοί, νά προσέχουμε πάρα πολύ μή τυχόν, ἐν τῇ ἀπροσεξίᾳ μας, γινώμεθα καί ὕβρισταί τοῦ Ἀγίου Πνεύματος.

Δηλαδή πού τό πᾶς; μοῦ λέει.

Νά, μήπως τέτοιες κρίσεις καί τέτοια συμπεράσματα σάν τά δικά σου, μήπως καί δέν εἶναι ἀπό ἀγάπη καί ἐνδιαφέρον, ἀλλά νά ἔχουν ἄλλα κίνητρα.

Δέν σέ καταλαβαίνω —μοῦ λέει— τί ἐννοεῖς;

Νά σοῦ ἐξηγήσω, μᾶλλον νά σέ βοηθήσω νά καταλάβῃς ὁ μόνος σου:

Ἐδῶ ἔχουμε στήν πόλιν μας πενήντα περίπου ὁμιλητάς, κληρικούς καί λαϊκούς. Αὐτοί ὅλοι μένουν ἐδῶ. Ὅταν θέλουν νά μιλήσουν, κανονίζουν μόνοι τους τήν ἡμερομηνία τῆς ὁμιλίας. Διαβάζουν, μελετοῦν προετοιμά-

ζονται καταλλήλως, αναπαύονται καί σηκώνονται φρέσκοι —φρέσκοι καί ανάλαφροι ανεβαίνουν στο βήμα καί ὁμιλοῦν. Δέν εἶναι ἔτσι; τοῦ λέω. Γιά συνέχισε, μοῦ λέει, δέν καταλαβαίνω τίποτα.

Ἄπό τό ἕνα μέρος ἔχουμε αὐτούς τούς ὁμιλητάς οἱ ὁποῖοι μελετοῦν καί ἐτοιμάζονται. Καί ἀπό τό ἄλλο μέρος ἔχουμε τόν Παναγόπουλο ὁ ὁποῖος κάνει 7-8 ὁμιλίες τήν ἑβδομάδα, καί τρέχει ἀπό τό ἕνα μέρος στό ἄλλο μέ τραίνα καί αὐτοκίνητα, καί δέν προλαβαίνει νά μελετήσῃ καί ὁμιλεῖ, ὅπως εἶπες ἀπό τό γόνατο. Δέν μοῦ λές σέ παρακαλῶ πῶς γίνεται τότε, ὥστε ὅταν ὁμιλεῖ ὁ Παναγόπουλος —ὁ ἀδιάβαστος καί ἀπροετοίμαστος— νά συρρέουν κατά ἑκατοντάδες —γιά νά μήν πῶ χιλιάδες— ἄνθρωποι νά τόν ἀκοῦνε, καί ὅταν ὁμιλοῦν οἱ δικοί μας —μέ ὅλες τίς ἐτοιμασίες καί τίς ἀνέσεις— δέν συγκεντρώνουν οὔτε λίγες δεκάδες; Τί σοῦ λέει αὐτό; Δέν σοῦ λέει ὅτι κάποια ξεχωριστή Χάρι τοῦ Θεοῦ ἔχει ὁ Παναγόπουλος, καί γι' αὐτό ὅ,τι λέμε ἐναντίον του βρίζουμε τό "Αγ. Πνεῦμα; Ἡ ἀπάντησις; Ἐφυγε χωρίς κἄν νά μέ χαιρετίσῃ. Καί μοῦ ξαναμίλησε, ναί, μετά ἀπό 8 χρόνια.

Μάλιστα, ὄχι δέν θέλησε νά καταλάβῃ ἀλλά μοῦ ἔκοψε καί τήν καλημέρα διότι ἐγώ ἔφερνα τόν ἀγράμματον καί ἀδιάβαστον Παναγόπουλο νά μιλάῃ. Πόσες καί πόσες φορές δέν διέδιδαν, τίς παραμονές τῶν ὁμιλιῶν του, πότε πῶς ἀρρώστησε καί τόν πῆγαν στό Νοσοκομεῖο, πότε ὅτι ἔφυγε γιά τό ἐξωτερικό, πότε ὅ,τι πέθανε, καί πότε ὅτι ἔφυγε καί πῆγε στό Μοναστήρι γιά Μοναχός, καί πότε ἄλλες τέτοιες ψευδολογίες;

Τί ἦταν ὅλα αὐτά; Τί ἄλλο παρά ἡ λύσσα τοῦ διαβόλου γιά νά ἐμποδίξῃ τό ἔργον του.

Καί ἔκτοτε, καί μέσα ἀπ' ὅλα αὐτά τά ἐμπόδια, μιλοῦσε ἀδιάκοπα, καί ἀπό τούς ἄμβωνας τῶν Ἐκκλησιῶν καί ἀπό τά βήματα τῶν αἰθουσῶν μέχρι τῆς κοιμήσεώς

του. Καί ἔθρεψε μέ τήν πνευματικήν τροφήν τοῦ Εὐαγγελίου τόσες χιλιάδες πιστῶν.

Ἐγαλούχησε καί ἐπότισε, μέ τά θεῖα νάματα τῆς Ἐκκλησίας, ὅλους ἐκείνους πού ἐνοιωθάν πείνα καί δίψα πνευματικῆς καί οὐρανίου τροφῆς.

Εἰς ὅλες τίς πόλεις ἠργάσθη ἀόκνως ὅπου καί ἂν τόν κάλεσαν. Εἰς τήν πόλιν ὁμῶς τῶν Πατρῶν ἠνάλωσε πολλές θυσίες καί πολλούς κόπους ἐπὶ εἴκοσι ἀκριβῶς χρόνια.

Ἡ πόλις τῶν Πατρῶν βρίσκεται σέ προνομιοῦχον θέσιν ἐναντί πολλῶν ἄλλων πόλεων. Διότι ἀπό ἀρχαιοτάτων χρόνων δέν ἔπαψαν νά λαμπρύνουν τούς ἄμβωνας τῶν Ἐκκλησιῶν καί τά διάφορα βήματα, μεγάλα πνευματικά ἀναστήματα. Καθώς καί ἕως χθές μέ τό πνευματικό ἀνάστημα τόν Δημήτριον Παναγόπουλον.

Τέτοια ἀναστήματα, τέτοιες οὐράνιες δωρεές, τέτοιοι διδάσκαλοι δέν δίδονται πολύ τακτικά. Τέτοιοι λάμποντες ἀστέρες παρουσιάζονται κατά ἀραιά διαστήματα στό πνευματικό μας στερέωμα.

Ὁ ἀείμνηστος Παναγόπουλος δέν ἦταν μόνον ὁ γλαφυρός καί συναρπαστικός ὁμιλητής, ἀλλά ταυτοχρόνως ἦταν καί ὁ τηρητής τῶν ὁσων ἔλεγε τό Εὐαγγέλιο. Ἐφήρμοζε ὅλα ἐκεῖνα τά ὁποῖα ἔλεγε καί κήρυττε.

Δέν συνθηκολογοῦσε μέ καμμιά νοσηρά κατάστασι. Ἐκήρυττε μετά θάρρους πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις τόν λόγον καί τό θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Δέν ἐκήρυττε μόνον τί ὁ νόμος ἀπαγορεύει, ἀλλά ἔλεγε καί τί ὁ νόμος ἐπιβάλλει. Δέν ἔλεγε μόνον νά μήν πράττωμε καί νά μήν συνθηκολογοῦμε μέ τίς διάφορες ἁμαρτωλές καταστάσεις, ἀλλά καί νά ἐργαζόμεθα τήν ἀρετήν καί τήν ἐντολήν τῆς ἀγάπης. Ὅχι μόνον τό «ἐκκλινον ἀπό κακοῦ» ἀλλά καί «τό ποιήσον ἀγαθόν». Ὅπως πολλές φορές ἔλεγε ἐκεῖνο τό Δαβιτικόν: τό νά παρουσιά-

σουμε καί ἐμεῖς «δράγματα» δηλαδή χειρόβολα καλῶν ἔργων.

Ὁ Παναγόπουλος ἦταν θεοδίδακτος. Τὴν γνώση, τὴν μάθηση καὶ τὴν σοφίαν τὴν ἔλαβε ἀπὸ τὸν Θεόν. Γι' αὐτό καὶ ἐκαρποφόρισεν τόσον πλουσίως.

Ὁ Παναγόπουλος δέν ἦταν κάτι τό διαφορετικό ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ ἦταν ἀπλῶς τό δοχεῖον ἐκεῖνο τό κατὰλληλον τό ὁποῖον ἐδέχθη τὴν Χάριν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος καὶ ἔγινε τό ὄργανον ἐκεῖνο μέσω τοῦ ὁποῖου ἤργασθη, ὁ Θεός τὴν σωτηρίαν τῶν θελόντων σωθῆναι.

Σέ κάθε ἐποχὴ στέλνει ὁ Θεός τὰ ὄργανά του διὰ νὰ βοηθήσῃ τοὺς θέλοντας νὰ σωθοῦν, ἢ διὰ νὰ ἀφήσῃ ἀναπολογήτους ὄλους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δέν ἐνδιαφέρθησαν νὰ σωθοῦν.

Τόσον τὰ ὄργανά του, ὅσον καὶ τὸν κάθε ἄνθρωπον πού ἔρχεται στή γῆ, ὁ Θεός τὸν ἀφήνει τόσα χρόνια ὅσα τοῦ χρειάζονται νὰ τελειωθῇ, καὶ μετὰ τὸν παίρνει. Ἄλλοι τελειοποιοῦνται σέ 20, ἄλλοι στά 40, καὶ ἄλλοι ἀργότερα. Καὶ ὅσοι ἀδιαφορήσουν πᾶνε γιὰ τὴν κόλασι. Καὶ εἰς αὐτούς ὁ Θεός, τοὺς χωρίζει ἀναλόγως, τὰ χρόνια τῆς ἐπὶ γῆς ζωῆς.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὁ Παναγόπουλος δέν εἶχε χαρτιά καὶ ἐνδεικτικά ἀνωτέρων καὶ ἀνωτάτων Σχολῶν καὶ Πανεπιστημίων. Δέν εἶχε, ναί, τίτλους, δέν εἶχε πτυχία ἀπὸ μεγάλες Σχολές, δέν εἶχε περγαμηνές καὶ ἀξιώματα. Εἶχε ὅμως τό μεγάλο πτυχίο τό ὁποῖο τοῦ εἶχε δώσῃ ὁ Θεός ὡς ὁμιλητοῦ καὶ συγγραφέως.

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἀναφέρει καὶ λέει ὅτι οἱ θεολογικές καὶ εὐαγγελικές γνώσεις καὶ ἀλήθειες δέν διδάσκονται, δέν μαθαίνονται, δέν ἀνακαλύπτονται, οὔτε μέ τὰ γράμματα, οὔτε μέ τίς ἐπιστῆμες, ἀλλὰ; Ἀλλὰ ἀποκαλύπτονται ἀπὸ τὸν Θεόν σέ ὅποιον Αὐτός θέλει, ἀνεξαρτήτως γραμματικῶν γνώσεων. Ὅπως οἱ Ἀπόστολοι καὶ πληθὸς ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Καὶ τό πτυχίο αὐτό δέν τό ἔδωσε ὁ Θεός διὰ τὸν Παναγόπουλον, ἀλλὰ τό ἔδωσε εἰς αὐτόν διὰ νὰ βοηθήσῃ καὶ ὁδηγήσῃ τοὺς δικούς Του εἰς τὴν σωτηρίαν.

Γι' αὐτό τὰ κηρύγματα τοῦ ἀειμνήστου δέν ἔμεναν εἰς τὰ ὦτα, ἢ στὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων, οὔτε μόνον σαγήνευε, ἀλλὰ, μέ τὴν θείαν φώτιση καὶ χάρι πού εἶχε, μιλοῦσε στίς καρδιές καὶ στίς συνειδήσεις διό καὶ τὸν ἐνοιωθαν ὅλοι, καὶ ἀγράμματοι, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἐγγράμματοι.

Ναὶ ὁ Παναγόπουλος ἦταν Θεοδίδακτος, ἦταν ἓνα ὄργανο τοῦ μεγάλου Θεοῦ μέσου τοῦ ὁποῖου μιλοῦσε ὁ Θεός στίς ψυχές τῶν θελόντων σωθῆναι.

Ἦταν ἓνα ἀπὸ τὰ μεγάλα ὄργανα τοῦ Θεοῦ στά τελευταῖα αὐτά χρόνια. Ἦταν ὁ ἀκούραστος ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου. Ἦταν ὁ ἄνθρωπος πού διψοῦσε, κυριολεκτικὰ, τὴν σωτηρίαν κάθε ἁμαρτωλῆς καὶ πλανεμένης ψυχῆς. Κυνηγοῦσε —θά λέγαμε— κάθε ψυχὴ νὰ τὴν βοηθήσῃ, ὅπου τὴν ἔβρισκε, μέ σκοπὸ νὰ τὴν κερδίσῃ. Ἦταν ὁ ἄνθρωπος τῆς θυσίας.

Ναὶ ἦταν ὁ ἐργάτης αὐτός τοῦ Εὐαγγελίου ὁ ὁποῖος ἐπλήρωνε γιὰ νὰ πηγαίνει νὰ ὁμιλῇ. Ὅχι νὰ πληρώνεται ἀλλὰ νὰ πληρώνῃ. Παρά ταῦτα ὅμως πόσα καὶ πόσα δέν ἄκουγε ὅτι πληρώνεται καὶ ὅτι παίρνει καὶ μεγάλα ποσά. Καὶ ὅταν τοῦ ἔλεγα: νὰ ποῦμε κάτι γιὰ νὰ σταματήσουν οἱ ψίθυροι αὐτοὶ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν πού σκανδαλίζουν. Μοῦ ἔλεγε: «Μὴν ἀνακατεῦσαι μέ τό διάβολο Θωμᾶ. Μὴ δίνεις σημασία σ' αὐτά τὰ φρυάγματα τῶν πλανεμένων ἀνθρώπων, μόνον πίστευε ὅτι τό ἔργον τοῦ Θεοῦ δέν ἐμποδίζεται, δέν διακόπτεται, δέν νικιέται καὶ δέν καταβάλλεται οὔτε ἀπὸ ἀνθρώπους οὔτε ἀπὸ ὄλους τοὺς διαβόλους».

Ἦταν ἐπαναλαμβάνω, ὁ ἀκούραστος ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου ὁ ὁποῖος, ὅπως εἶπαμε, ὄργωνε κυριολεκτικὰ ὄλες τίς πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Ποῦ τὸν φώναξαν καὶ δέν ἐπῆγε;

Τὴν μιστὴ ἡμέρα ἔγραφε τὰ βιβλία πολλές φορές καὶ ὅλη τὴν νύκτα καὶ τὴν ἄλλη ἡμέρα ἔτρεχε στὰ διάφορα βήματα νὰ ὁμιλῇ.

Ἦταν ὁ ἄνθρωπος πού ἔνωσε τοὺς πιστοὺς ἀκροατάς μέ τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τῶν μυστηρίων τῆς ἐξομολογήσεως καὶ τῆς Θείας Κοινωνίας. Ἦταν ὁ ἄνθρωπος πού μᾶς ἐδίδαξε τί γίνεται μέσα στὴν Ἐκκλησία. Ἦταν ὁ ἄνθρωπος πού μᾶς ἔμαθε νὰ κάνουμε σωστά τὸν σταυρόν μας.

Ἱερεῖς, καὶ ἀρχιερεῖς ἀκόμη, ἄκουγαν καὶ μάθαιναν γιὰ πρώτη φορά ἀπὸ τὸν Παναγόπουλο, τὴν ἐρμηνεία καὶ τὴν σημασία ὧν ἐκείνων πού λαμβάνουν χώραν εἰς τοὺς Ναοὺς μέ τίς διαφορές ἀκολουθίες.

Δι' αὐτόν δέν ἦταν τίποτα ἄλυτον καὶ ἄγνωστον. Εἶχε τὴν ἀπὸ Θεοῦ μάθησιν καὶ γνῶσιν, καὶ διότι τό ὅλον ἔργον του, τίς κινήσεις του, τίς ὁμιλίες του, καὶ τὰ συγγράμματά του τὰ εἶχε ἀναθέσει εἰς τὸν Θεόν καὶ ὄχι στίς δικές του ἱκανότητες.

Νὰ ἀναφέρω ἐδῶ ἓνα περιστατικό μέ τό ὅποιον φαίνεται πῶς ἐνεργοῦν οἱ ἄνθρωποι —τὰ ὄργανα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ— ὅταν ἀναθέτουν τὰ πάντα εἰς τὸν Θεόν —ὅπως ὁ αἰμίνηστος— καὶ πῶς ὅταν ἐνεργοῦν μόνοι τους, μέ τίς δικές τους ἱκανότητες.

Ἦταν πρό ἐτῶν ἓνας Ἀρχιμανδρίτης, ἓνα πραγματικά ὄργανο τοῦ θείου Λόγου. Ἦταν τόσο χαρισματοῦχος, τόσο καλὸς χειριστής, τοῦ λόγου ὅπου οἱ Ναοὶ ἢ οἱ αἵθουσες ἐγέμιζαν ἀσφυκτικά. Ἡ φήμη του πτερόεσα ἔφθανε παντοῦ. Ὅλοι γιὰ τό ὄνομά του ὁμιλοῦσαν. Πολλοὺς ἐπέστρεφε, πολλοὺς ἔσωζε, πολλοὺς βοηθοῦσε.

Ἔτσι εἶχαν τὰ πράγματα ἕως ὅτου μία ἡμέρα τὸν συναντᾷ ἓνας φίλος του καθηγητῆς, καὶ μεταξύ τῶν ἄλλων λέει εἰς τὸν Ἀρχιμανδρίτην, ἐγκωμιάζοντας αὐτόν, ὅτι τὸν ἔχει προικίσει ὁ Θεός μέ πολλές χάρες καὶ προσόντα τέτοια ὥστε νὰ ἀποτελῇ ἓνα ξεχωριστό γεγονός. Καὶ ὁ

Ἀρχιμανδρίτης τοῦ ἀπαντᾷ: «Τί νὰ σοῦ κάνει καὶ ὁ Θεός ἂν ἐσύ δέν κουραστῇς νὰ διαβάσης καὶ νὰ τὰ μάθης;» Μὰ καὶ οἱ ἄλλοι διαβάζουν, —τοῦ λέει ὁ καθηγητής— ἀλλὰ δέν ἔχουν τὴν δική σου χάρι πού σοῦ ἔχει δώσει ὁ Θεός. «Δέν ξέρω —συνεχίζει— τί κάνουν οἱ ἄλλοι, ἐγὼ διαβάζω μέρα νύκτα».

Αὐτὰ εἶπαν καὶ χώρισαν. Μέσα ὅμως ἀπὸ τὰ λεγόμενα τοῦ ἱερέως φάνηκε ὁ μέγας ἐγωισμός καὶ τό ὑπερήφανο φρόνημα πού τὸν διακατεῖχε. Ὅλα αὐτὰ πού εἶχε τὰ ἀπέδιδε εἰς τὸν ἑαυτόν του, στίς ἱκανότητες τίς δικές του, καὶ ὄχι εἰς τὸν Θεόν. Δηλαδή οἰκαιοποιήθη τὰ χαρίσματα καὶ τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ ἔκανε δικά του.

Ἡ συνέχεια.

Τὴν ἐπομένη Κυριακὴ ἔφθασε εἰς τὴν καθορισμένη ὥρα εἰς τὸν Ναόν νὰ ὁμιλήσῃ. Ὁ Ναός, ὅπως πάντα, κατὰμεστος καὶ πολλοὶ παρέμειναν καὶ ἔξω τοῦ Ναοῦ.

Ἀνεβαίνει ἐπάνω εἰς τὸν ἄμβωνα κάνει τὸν σταυρόν του. Περιφέρει γύρω-γύρω τό βλέμμα του. Παραμένει σιωπῶν λίγα δευτερόλεπτα. Ὁ κόσμος τὸν κυττοῦσε ἐναγωνίως. Ξανά περιφέρει τὴ ματιά του παντοῦ ἀλλὰ σιωπῇ. Καὶ ἀφοῦ πέρασαν ἀρκετὰ δευτερόλεπτα πέραν τοῦ δέοντος, κατόρθωσε νὰ πῇ: «Δέν ἔδωσε ὁ Θεός σήμερα τίποτα νὰ σᾶς πῶ». Καὶ κατέβηκε κάτω, κατακόκκινος καὶ ἰδρωμένος ἀπὸ τὴν ἐντροπὴ καὶ τὴν ἀγωνία, γιὰ νὰ μὴν ξανά-ἀνεβῇ ποτέ πιά. Τοῦ τὰ πῆρε τὰ χαρίσματα ὁ Θεός καὶ τὸν ἄφησε μέ τὰ δικά του διαβάσματα καὶ τίς δικές του ἱκανότητες.

Ὁ αἰμίνηστος Δημήτριος Παναγόπουλος δέν ἐδίδαξε καὶ δέν ὀδήγησε μόνον στὴν μετάνοια καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοὺς πιστοὺς πού τὸν ἄκουγαν, ἀλλὰ πολλά, πάρα πολλά προσέφερε καὶ σέ ἓνα ἄλλον τομέα. Εἰς τὸν μοναχισμόν. Ὅταν διάβασε, ἄκουσε καὶ ἔμαθε καὶ κατάλαβε καλὰ τό μέγα αὐτό θέμα τοῦ Μοναχισμοῦ δέν τό ἀντιπαρῆλθε, δέν ἀδιαφόρησε, δέν εἶπε, αὐτό εἶναι θέμα τῶν

ήγουμένων, ὄχι. Ἀλλά καταπιάστηκε, μέ τό θέμα αὐτό τοῦ Μοναχισμοῦ, μέ ἐνδιαφέρον, μέ ζήλο, μέ φλόγα, μέ ὀμιλίες καί μέ βιβλία, τόσο ὥστε εἰς τάς ἡμέρας του ὁ Μοναχισμός ν' ἀνθήσῃ καί νά πάρῃ μίαν ἀνοδόν μέ τήν ἐπάνδρωσιν πολλῶν Μονῶν εἰς τό Ὅρος καί ἄλλου. Καθώς καί πολλές γυναικεῖες Μονές.

Τό ἔργον αὐτό, τοῦ Μοναχισμοῦ, τό ὁποῖον προσέφερε, παρ' ὅτι δέν φαίνεται, εἶναι ἐν τούτοις, ἄν ὄχι μεγαλύτερο ἀπό ὅλες τίς ἄλλες προσφορές, εἶναι ὅμως, ἐξίσου σοβαρό καί μεγάλο.

Δέν ἔμεινε λοιπόν, τίποτα ἀπό ὅ,τι θά βοηθοῦσε τό ἔργον τῆς Ἐκκλησίας ἀνεκμετάλευτον ἀπό τόν Παναγόπουλος.

Ἡ φλόγα του καί ὁ ἐνθεος ζήλος του διά νά βοηθήσῃ εἰς τήν σωτηρίαν τῆς κάθε ψυχῆς, τόν ἠνάγκασε νά φθάσῃ, καί μιά καί δύο καί τρεῖς φορές, στό ἄλλο ἄκρον τῆς γῆς, εἰς τά μέρη τῆς Ἀμερικῆς. Ὅπου 8-10 καί 13 ὥρες τήν ἡμέρα νά ὀμιλῇ στά διψασμένα ἐκεῖνα πλήθη τῶν πιστῶν, τά ὁποῖα κατά ἑκατοντάδες ἔστελνε εἰς τούς πνευματικούς καί εἰς τό ποτήριον τῆς Ζωῆς.

Αὐτά τά λίγα εἶχα νά πῶ διά τόν μέγαλον αὐτόν ἐργάτην τοῦ θείου Λόγου τόν ἀείμνηστον Δημήτριον Παναγόπουλον.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι δέν ἀπέδωσα ἐπ' ἀξίως καί ὅπως ἄξιζε διά τόν μέγαλον αὐτόν ἄνδρα καί τό ἔργον του καί τήν δρᾶσιν του. Ἀπλῶς ἐγώ σκιαγράφησα τόν ἄνδρα αὐτόν, καί σταχυολόγησα ἐλάχιστα ἀπό τό μεγάλο ἔργον του.

Ἐλπίζωμε ὅτι ἄλλος, ἰκανότερος ἐμοῦ, θά θελήσῃ νά γράψῃ ἀντάξια αὐτοῦ καί τοῦ ἔργου του.

Τό εὐχόμεθα.

Ναί μᾶς ἔθρεψε, πνευματικά, ὁ Παναγόπουλος ἐπὶ τόσα ἔτη. Ἀλλά ταυτοχρόνως ὅμως μεγάλωσε καί ἡ εὐθύνη μας. Ὡστε ὅταν ἀδιαφοροῦμε καί δέν ἀγωνιστοῦμε

γιά νά ἐφαρμόσουμε ὅλα αὐτά, πού μέ τήν Χάρι τοῦ Θεοῦ, μᾶς ἐδίδαξε ὁ ἀείμνηστος καί μακαριστός Δημήτριος, ὅλα αὐτά τά ὁποῖα ἀκούσαμε καί μάθαμε, τότε ἡ τιμωρία μας θά εἶναι πιο μεγάλη. Ἔτσι μᾶς βεβαιώνουν καί τά ἀδαμάντινα χεῖλη τοῦ Κυρίου μας ὅταν μᾶς λέγει: «ὁ γνοῦς καί μή ποιήσας δαρήσεται πολλάς». Ναί μέν μᾶς ἐδίδαξε πολλά, ἀλλά μᾶς κατέστησε καί περισσότερον ὑπευθύνους καί θά πρέπη νά προσέξουμε.

Μέσα στίς ὀδύνες καί στίς θλίψεις πού μᾶς προειδοποιεῖ ὁ Θεός ὅτι θά ἐπιτρέψῃ νά ἔχουμε, εἶναι καί ἡ στέρησις τοῦ θείου Λόγου, λέγει τά ἐξῆς:

«Καί ἐπάξω λιμόν μέγαν, οὐχί ἄρτου καί ὕδατος, ἀλλά λιμόν τοῦ ἀκοῦσαι λόγον Θεοῦ».

Εἶναι, λέει ἀσυγκρίτως μεγαλύτερη ἡ στέρησις στόν ἄνθρωπο, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, παρά ὁ ἄρτος καί τό νερό, μᾶς λέει τό Πνεῦμα τό Ἅγιον.

Φαίνεται λοιπόν ὅτι ἡ ἀνοχή τοῦ Θεοῦ ἐξαντλεῖται, λόγῳ τῶν πολλῶν μας ἁμαρτιῶν καί τῆς ἀδιαφορίας μας, καί ἄρχισε νά παίρνῃ ἕνα-ἕνα τά ὄργανά του, ὅπως πῆρε καί τόν Δημήτριον Παναγόπουλον καί τόσους ἄλλους. Καί μάλιστα τούς παίρνει τώρα πού οἱ καιροί εἶναι δύσκολοι καί πονηροί καί ἀποδυναμώνεται ἡ Ἐκκλησία.

Τό γεγονός αὐτό θά πρέπη νά μᾶς ἀνησυχῇ καί νά μὴν παραλείπωμε νά παρακαλοῦμε τόν Θεόν νά μᾶς στέλνῃ ἀξιούς ἐργάτας.

Ναί μέν ὁ Παναγόπουλος ἔφυγε καί ἀναπαύεται εἰς τήν θριαμβεύουσαν Ἐκκλησία. Ἐχει ἀφήσει ὅμως πίσω του ἕναν θησαυρόν ὁλόκληρον, ὄχι μόνον γραπτοῦ λόγου —60 περίπου βιβλία—, ἀλλά καί προφορικοῦ. Μέσω τῶν κασσετῶν.

Ἐχει ὑπέρ τίς χίλιες ὀμιλίες γραμμένες σέ κασσέτες, μέ τίς ὁποῖες γιά πολλά ἔτη θά διδάσκῃ διά προφορικῆς γλώσσης ὅλους ἐκείνους πού θέλουν.

Ἄφησε ἔργον καί κεφάλαιον μεγάλο καί περισπού-

δαστον. "Οσες όμιλίες έκανε, ό,τι είπε, όσα είπε, όσα έκήρυξε είναι όλα γραμμένα στα βιβλία του και στίς κασσέτες του.

"Ωστε λοιπόν, μπορούμε νά ποϋμε και έμεις ότι ό Παναγόπουλος ζει ανάμεσά μας και τόν άκούμε όποτε θέλουμε. Καί αυτό είναι ένα από τά δώρα του 'Αγίου Θεοϋ.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

"Ενας ύμνος της νεκρωσίμου άκολουθίας λέγει τά έξής: «Μακαρία ή όδός ή πορεύει σήμερα, ότι ήτοιμάσθη σοι τόπος αναπαύσεως».

Ναί, πράγματι είναι μακαρία ή όδός, ή όποία καταλήγει στον τόπο της αναπαύσεως, ό όποιος έχει έτοιμασθει. Ναί, αλλά είναι για όλους μακαρία αυτή ή όδός; Είθε νά ήταν. 'Αλλά δυστυχώς δέν είναι για όλους.

Γιατί όμως δέν είναι; Διότι δέν ήτοιμάσθη.

'Ητοιμάσθη και έτοιμάζεται μόνον δι' εκείνους —νά μεταχειρισθώ πατερική γνώμη— πού προσφέρουν τά κατάλληλα υλικά για τόν δρόμο— αυτόν: Τήν πίστιν, τήν μετάνοιαν τήν Θ. Κοινωνία και τά καλά έργα τά όποια δέχεται ό Θεός και έτοιμάζει τό δρόμο και τόν τόπο της αναπαύσεως.

Γιά τόν αείμνηστον Δημήτριον Παναγόπουλον ήταν πράγματι μακαρία ή όδός, διότι πίστεψε, μετανόησε και ήργάσθη. 'Ηνάλωσε τήν ζωήν του εις τό έργον του Θεοϋ, διό και άκουσε τό «εϋ δοϋλε αγαθέ...».

Γεννάται όμως τό έρώτημα: "Αρα είναι και δι' ήμās μακαρία ή όδός;

'Αλλοίμονό μας έν έναντία περιπτώσει. Δι' ήμās πού τόσα μās είπε, τόσα μās έδίδαξε, αλλά και τόσα μās έδειξε μέ τήν ζωήν του.

"Ο θάνατος έγγύς. "Ας φροντίσωμε ώστε διά της χάριτος του Θεοϋ νά γίνη και για μās μακαρία ή όδός, και όταν έρθει και ή δική μας ώρα, νά συναντηθούμε εκεί επάνω και μέ τόν μακαριστόν Δημήτριον Παναγόπουλον. 'Αμήν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

«Μακαρία ἡ ὁδὸς ἣ πορεύει σήμερον». (13-2-82).

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

ὁ Φιλομόναχος καὶ Φιλαγιορείτης

Κατὰ τὰς συγκινητικωτάτας στιγμὰς τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας καὶ τοῦ ὑστάτου ἀποχαιρετισμοῦ τοῦ προσφάτως ἐκλιπόντος πρὸς Κύριον λίαν θεοφιλοῦς καὶ δημοφιλοῦς λαϊκοῦ ἱεροκῆρυκος Ἀθηνῶν ἀειμνήστου Δημητρίου Παναγοπούλου, διάφοροι ὁμιληταὶ ἀπηύθυναν τὸν λόγον πρὸς τὴν συγκεντρωθεῖσαν λαοθάλασσαν τῶν πιστῶν προβάλλοντες τὴν σημασίαν τῆς προσωπικότητος καὶ τοῦ ἔργου τοῦ μακαρίτου. Ἐξ ὧν ὁμῶς ὑπέπεσον εἰς τὴν ἀντίληψίν μας οὐδεὶς ὑπογράμμισε ἕν βασικόν, τὸ θεμελιωδέστερον ἴσως, κατὰ τὴν ταπεινὴν μας γνώμην, χαρακτηριστικόν τῆς προσωπικότητός του:

Ἄν κατὰ τὸ λεχθέν ὑπὸ τοῦ μακαριστοῦ Γέροντος π. Ἰουστίνου Πόποβιτς «κριτήριον ὀρθοδόξου φρονήματος ἀποτελεῖ ἡ στάσις τοῦ χριστιανοῦ ἔναντι τοῦ μοναχισμοῦ», τότε ἀναμφιβόλως ὁ Παναγόπουλος πρέπει νὰ ἀναγνωρισθῇ ὡς ὁ γνησιώτερος φορεὺς καὶ κυριώτερος ἀπὸ βήματος ἐκφραστής τοῦ ὀρθοδόξου φρονήματος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Δυνάμεθα ἀσφαλῶς νὰ εἰπώμεν, ὅτι εἰς τὸ πρόσωπόν του ὁ Ὀρθόδοξος Λαὸς τῆς πρωτευούσης, τῆς ἐπαρχίας, ἀλλὰ τελευταῖως καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ, εὔρε τὸν γνησιώτερον «διδάχον» του, τὸν θεόκλητον, τὸν λαοπρόβλητον, τὸν πνευματέμφορον κήρυκα τῆς Πατροπαραδότου θεοσεβείας. Διὰ τὴν Διότι ἦτο κυρίως καὶ περισσότερο ὅλων τῶν ἄλλων φιλομόναχος.

Τὸ κηρυκτικὸν χάρισμα τοῦ ἀειμνήστου, ἐκ Θεοῦ δοθέν, εἰς Θεὸν ὅλως ἀνατεθέν καὶ καλλιεργηθέν, ἦτο σπάνιον, διὰ νὰ μὴ εἰπώμεν μοναδικόν. Ἦτο Εὐαγγελικὸς, Ἀποστολικὸς, κυρίως Χριστοκεντρικὸς, σύγχρονος, παραστατικώτατος, μέ ἄνεσιν εἰς

τὸν λόγον, εὐφυσολόγος ὅταν ἐχρειάζετο. Ὑπὲρ ταῦτα πάντα ὁμῶς ἦτο γνησίως Ἀγιοπατερικὸς, κάτι ποῦ περιλαμβάνει καὶ ὅλα τὰ ἄλλα.

Πῶς λοιπὸν νὰ μὴ εἶναι φιλομόναχος; τὸ μαρτυροῦν τὰ κηρύγματά του, μοναχισμόν ἀποπνέοντα καὶ μοναχισμόν ἐμπνέοντα· τὸ μαρτυροῦν τὰ βιβλία του· τὸ φανερῶνουν αἱ συχναὶ διοργανώσεις ἐκδρομῶν προσκληνηματικοῦ χαρακτῆρος εἰς ἅπαντα τὰ μοναστικά κέντρα τῆς Ὀρθοδοξίας· Τὸ μαρτυρεῖ τὸ φιλομόναχον φρόνημα πάντων τῶν πιστῶν ἀκροατῶν του· ἀλλὰ περισσότερο πάντων τὸ ἀποδεικνύει τὸ πλῆθος ἐκείνων τῶν

ψυχῶν, αἱ ὁποῖαι, ἐξ ὧν τούτων, εὗρον τὴν ὁδὸν τῆς εἰς Χριστόν τελείως ἀφιερώσεως. Καί εἶναι πολλαί. Τοῦλάχιστον ἐν Ἀγίῳ Ὁρει, ὅλοι ὅσοι προέρχονται ἢ ἔχουν ζήσει εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ἂν ὅλως δὲν ἐγνώρισαν τὸν μοναχισμόν ἐκ τῶν ὁμιλιῶν καὶ ἄλλων ἐκδηλώσεων τοῦ μακαρίτου, πάντως ἔχουν διέλθει ἐκ τῶν αἰθουσῶν τῶν κηρυγμάτων του.

Ὁ Παναγόπουλος εἶχε γνησίαν προσωπικὴν σχέσιν καὶ ἐμπειρίαν μέ τὸν μοναχισμόν. Σήμερον πολλοί εἶναι οἱ ἀναγνωρίζοντες καὶ ἐπαινοῦντες τὸ ὕψος τοῦ μοναχικοῦ ἰδεώδους ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἴσως βέβαια νὰ μὴ δύνανται καὶ ἄλλως νὰ κάμουν. Ἀλλὰ δυστυχῶς μόνον ἐν τῇ θεωρίᾳ. Ἐκτός τοῦ ὅτι ἐλάχιστα ἢ καθόλου δὲν καταξιώνουν τὰ λεγόμενά των διὰ τῆς ζωῆς των, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἔλθουν ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἀντιμέτωποι μέ τὸ θαῦμα αὐτό τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον λέγεται μοναχικὴ κλήσις ἐν φθίνοντι ἤδη 20ῳ αἰῶνι, θέλετε ἀπὸ ἀγνοίαν καὶ ἀπειρίαν, θέλετε ἀπὸ βαθυτέραν ἀμφιβολίαν καὶ ἀπιστίαν εἰς «τὸν λόγον τοῦτον», κωλύουσι καὶ τοὺς βουλομένους εἰσελθεῖν. Ἀντιθέτως ὅλοι οἱ πλησιέστεροι τοῦ Παναγόπουλου γνωρίζουν, ὅτι ἔτρεφε πάντοτε εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας του τὸν πόθον νὰ ἀποθάνῃ ὡς μοναχός. Τό ἂν βεβαίως ὁ Κύριος δὲν τὸν ἡξίωσε τοῦ ποθομένου ἐν τῇ παρουσίᾳ ζωῇ, κρίμασιν οἷς μόνος Αὐτός οἶδε, αὐτὸ οὐδόλως μειώνει τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τὸ μεγαλειῶδες τῆς ἐφέσεως.

Διὰ τοὺς γύρω του δὲ ὄχι μόνον ὁ λόγος του ἐγένετο ὄργανον τῆς Χάριτος εἰς τὴν δημιουργίαν μοναχικῶν κλήσεων, ὄχι μόνον ἐπὶ τὴν μοναχικὴν ζωὴν καὶ προέτρεπεν πολλάκις εἰς αὐτήν, ὅσους τὸ διακριτικὸν ὄμμα τῆς ψυχῆς του διέβλεπεν ὡς «δυναμένους χωρεῖν», ἀλλὰ καὶ πρακτικῶς καὶ ὑλικῶς πολλάκις ἐβοήθει αὐτούς, ὥστε νὰ ὑπερπηδήσουν τὰ ὑπὸ τοῦ μισοκάλου προβαλλόμενα ἐμπόδια καὶ προσκόμματα εἰς τὴν ἀποταγὴν καὶ ἐκ τοῦ κόσμου ξενητείαν. Καὶ κάτι πολὺ περισσότερον: συνίστα εἰς αὐτοὺς ἐμπείρους Πνευματικούς καὶ Γέροντας τοὺς ὁποῖους ὁ ἴδιος ἐγνώριζε καὶ ἐξετίμα.

Καὶ διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τοὺς ζητοῦντας «θηρεῦσαι τι» ἐκ τῶν ἐνταῦθα λεγομένων, διευκρινίζομεν: Ὁ ἀείμνηστος δὲν ἦτο «στρατολόγος μοναχῶν», διότι μόνος ὁ Κύριος εἶναι ὁ στρατολόγος (Β' Τιμ. β' 3-4). Ἦτο ὁμῶς ὁ ἐμπιστος ἐκεῖνος καὶ ἐμπει-

ρος ἀξιωματικός, ὁ ὁποῖος διέκρινε καὶ προέτρεπε τοὺς κεκλημένους ὑπὸ Θεοῦ νὰ καταταγοῦν εἰς τὸ ἐπίλεκτον σῶμα τῶν μοναχῶν, τὰ ΛΟΚ τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως συνήθιζε νὰ ἀποκαλῇ τοὺς μοναχοὺς. Καὶ μόνον αὐτῇ του ἡ προσφορά τοῦ ἐξασφαλίζει τὸ ἀνώτερον ἴσως ἐξ ὧν ἔλαβε παρασῆμων παρὰ τοῦ Οὐρανίου Βασιλέως.

Ἀλλὰ καὶ ὁ σεβασμός καὶ ἡ εὐλάβεια τοῦ ἐκλιπόντος πρὸς τὸ τιμημένον ρᾶσον τῆς Ὁρθοδοξίας ἦτο, ὡς γνησίᾳ ἐκδήλωσις τοῦ πιστεύω του, ὑποδειγματικὴ.

Ἄν καὶ ἐκ τῶν πολλῶν σχέσεων καὶ γνωριμιῶν του ἦτο οἰκεῖος καὶ κατατοπισμένος περὶ τὰ ἐκκλησιαστικά καὶ μοναχικά πράγματα, ἐν τούτοις οὐδέποτε ἐφάνη ἐπικρίνων ἢ ἔστω ἐξ ἀπροσεξίας ἀποκαλύπτων τρωτά τινα, τὰ ὁποῖα ἀναμφιβόλως ἐγνώριζεν.

Εἶχε βαθεῖαν συνείδησιν τῆς θέσεώς του καὶ ἐφύλαττε πάντοτε τὴν θέσιν του ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ τάξει, ἀποσκοπῶν εἰς μόνην τὴν ὠφέλειαν τοῦ πληρώματος ὡς ἀπλοῦς πιστός ἡλεημένος παρὰ Κυρίου. Πάντοτε ὠκοδόμει καὶ οὐδέποτε κατηδάφιζε συνειδήσεις.

Εἶναι συγκινητικὸς ὁ σεβασμός του πρὸς πάντας τοὺς κληρικούς καὶ μοναχοὺς, καὶ μάλιστα εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἰδική του σπορά εἰς τὸν ἀγρόν τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ λόγου του δὲν ἔπαυε νὰ νουθετῇ τοὺς γύρω του νὰ τὸν μιμηθοῦν. Συνέγραψε μάλιστα περὶ τούτου καὶ εἰδικόν κατατοπιστικόν φυλλάδιον.

Ὁ Παναγόπουλος εἶχε βαθεῖαν πατερικὴν καὶ εὐαγγελικὴν ἀντίληψιν τοῦ μοναχισμοῦ. Συχνάκις ἀνεφέρετο εἰς αὐτόν ὡς «τὸ ἀγγελικὸν πολίτευμα», «τὴν πρώτην γραμμὴν», «τὸ φῶς τῶν ἐν κόσμῳ χριστιανῶν» κλπ. Ἐκ τῆς ἐνδελεχοῦς μελέτης τῶν πατερικῶν κειμένων, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐμπειρίας τῆς προσωπικῆς του χαρισματικῆς περιπτώσεως, εἶχεν ἀντιληφθῇ καὶ ἀνέλυε ὀρθότατα καὶ φωτισμένα, κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἁγίων πατέρων, τὰς παραβολὰς τῶν ταλάντων, τοῦ σίτου καὶ τὰς ἐντολὰς τῆς τελειότητος τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὰς ὁποίας στηρίζεται ὁ Ὁρθόδοξος Μοναχισμός.

Καιρός, ὁμῶς, νὰ εἰπῶμεν καὶ διὰ τὸ φιλοπροσκυνηματικόν

καί φιλαγορειτικόν πνεῦμά του. Ἦτο πάντοτε διακαῆς πόθος του νά φέρῃ τόν Ὁρθόδοξον, ἀλλά συχνά νεοφώτιστον εἰς τήν εὐσέβειαν λαόν τῆς πρωτευούσης, εἰς γνωριμίαν μέ τούς τόπους ἐκείνους ἐντός καί ἐκτός τῆς Ἑλλάδος, ὅπου ἡ Ὁρθόδοξος Παράδοσις ἐξακολουθεῖ νά ζῇ εἰς μίαν ἀδιάλειπτον συνέχειαν καί γνησιότητα βιώματος καί ἐκφράσεως. Αὐτοί οἱ τόποι ἀποτελοῦν συνήθως ἀνακάλυψιν διά τούς περισσοτέρους τῶν συγχρόνων ἀνθρώπων τῶν πόλεων, οἱ ὅποιοι ζοῦν ἀποκεκομμένοι σχεδόν ἀπό τήν Παράδοσιν.

Διά τοῦτο καί αἱ ἀμέτρητοι καί ἀλησμόνητοι ἐκδρομαί εἰς τά ἱερά προσκυνήματα, τās ὁποίας ὁ μακαρίτης διοργάνωνε, ἐγίνοντο ἀφορμή πνευματικῆς ἀνατάσεως καί οἰκοδομῆς ἑκατοντάδων ψυχῶν. Ὅλα τά μοναστήρια τῆς Ἑλλάδος, τό Ἅγιον Ὅρος, οἱ Ἅγιοι Τόποι, τόν ἐνθυμοῦνται καί τόν θεωροῦν οἰκεῖον καί προσφιλή.

Ἡ τακτική του αὐτή ἐνεσωματώνετο εἰς μίαν θεμελιώδη ἀποψιν τοῦ κηρύγματός του, ἡ ὁποία ἦτο σχεδόν προφητική. Ὁ Παναγόπουλος πίστευε εἰς τόν ἱστορικό ρόλον πού διεδραμάτισε, διαδραματίζει καί θά διαδραματίσῃ ἡ Ἑλλάς καί ὁ Ἕλληνισμός ὡς ὄργανον τῆς Χάριτος εἰς τήν διάδοσιν τῆς ἀνοθεύτου Χριστιανικῆς ἀληθείας ἐπὶ παγκοσμίου ἐπιπέδου. Καί διά νά ἀποφύγωμεν πάλιν τυχόν παρεξηγήσεις: Δέν ἦτο ὁπαδός τοῦ πολυθρυλήτου «Ἑλληνοχριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ», ὅστις ἐπιχειρεῖ νά συνθέσῃ ἐπὶ ἴσοις ὅροις τό Εὐαγγέλιον καί τήν ἀρχαίαν ἑλληνικήν σοφίαν. Ἐβλεπε, ὅμως, εἰς τό πρόσωπον τοῦ Ἕλληνισμοῦ τόν Νέον Ἰσραήλ τῆς χάριτος καί δέν ἔπαυε προφητικά νά τοῦ ὑπενθυμίζει καί ὑπογραμμίζει τήν βαρεῖαν πνευματικήν κληρονομίαν καί ἱστορικήν εὐθύνην του.

Καί διά τόν Παναγόπουλον ὁ τόπος ὁ ἅγιος, τά ἱερά σκηνώματα, ἡ πνευματική μήτηρ, ἡ Σιών τοῦ Νέου αὐτοῦ Ἰσραήλ ἦτο ἀναμφιβόλως τό Ἅγιον Ὅρος, ὁ περίβολος τῆς «τοῦ Θεοῦ Μητροπόλεως» Θεοτόκου. Αὐτόν τόν πνευματικό φάρον ἀργά ἢ γρήγορα ἐπρόκειτο νά κυκλώσουν οἱ λαοί διά νά φωτισθοῦν ἐξ αὐτοῦ καί δώσουν δόξαν τῷ ἐν αὐτῷ ἀδιαλείπτως ἐπικαλουμένῳ ὀνόματι τοῦ Ἀναστάντος Θεοῦ ἡμῶν καί τῆς Παναχράντου Αὐτοῦ Μητρος.

Ἡ ἐπαφή τοῦ ἀειμνήστου μέ τό Ἅγιον Ὅρος δέν ἦτο ἀπλῶς τακτική. Τοῦ ἦτο ζωτική ἀνάγκη. Δυνάμεθα νά εἰπώμεν, ὅτι κατ' αὐτό ἦτο μοιρασμένος ὁ Παναγόπουλος. Ἡ καρδιά του ἐπαλλεν ἐδῶ, ἐνῶ ὁ νοῦς του καί ἡ μέριμνά του ἦτο ἐξω εἰς «τά πρόβατα τά ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ». Συνεχῶς ἡ σχέσις του μέ τόν Ἀθῶνα ἐγίνετο περισσότερο στενή καί ἐσωτερική. Φαίνεται, ὅτι ὁ Κύριος τόν προητοίμαζε διά τήν αἰωνίαν ἀναχώρησιν, διότι κατά τόν τελευταῖον καιρόν καθ' ἡμέραν ἡλλοιώνετο, ἔτι περισσότερο, ὑπό τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου. Ἐπανηλειμμέναι ἐπισκέψεις, κατανυκτικώταται ἐξομολογήσεις πλήρεις δακρύων καί συντριβῆς, παρά ἀνθρώπου ἤδη προετοιμασμένου, ἀναλῶσαντος τόν βίον του εἰς τό ἔργον τοῦ Κυρίου, ἐκάθηραν καί ἐλάμπρυναν τήν ὡραιότητα τῆς ψυχῆς τοῦ Δημητρίου διά νά τήν δεχθῇ εἰς τās χειράς του ὁ καλέσας αὐτόν Ἰησοῦς.

Οὕτω τό Ἅγιον Ὅρος, τό ὁποῖον τόσον ἡγάπα, ἐσημάδενυσεν εὐεργετικῶς καί τό τέλος τῆς ζωῆς του, τό ὁποῖον ἂν καί ἦτο δι' ὅλους αἰφνίδιον, φαίνεται ὅμως ὅτι αὐτός τό προησθάνετο. Ἡ προτελευταία του ὁμιλία περί τοῦ μυστηρίου τοῦ θανάτου καί αἱ κατ' ἰδίαν συζητήσεις περί τόν θάνατον τό ὑποδηλώνουν. Ἀλλά καί τήν ὥραν τοῦ θανάτου του ἐγνώρισεν· ἀνεκοίνωσεν τοῦτο μέ ἡρεμίαν εἰς τούς ἰδικούς του, δίδων τās τελευταίας νουθεσίας καί ὁδηγίας. Ἀσπασθεῖς δέ μετά πόθου καί δακρύων τās ἀγίας εἰκόνας, ἔχων τήν «εὐχήν» εἰς τό στόμα του ἀνεχώρησεν.

Ἄς εὐχηθοῦν ὅλοι, ὅσοι τόν ἐγνώρισαν ἐκ τοῦ μακρόθεν ἢ ἐκ τοῦ πλησίον καί ὅσοι ὠφελήθησαν ἐξ αὐτοῦ, ὑπέρ ἀναπαύσεως τῆς μακαρίας ψυχῆς τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Δημητρίου ἐν χώρᾳ ζώντων καί ὁ Δικαιοκρίτης Κύριος, ὡς ὁ μόνος Αὐτός οἶδεν, ἅς τόν ἀνταμείψῃ κατά τούς κόπους του.

Αἰωνία αὐτοῦ ἡ μνήμη

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Ξηροποτάμου Ἀγίου Ὁρους μνήμη τοῦ Ἀγίου Ἱερομάρτυρος Χαραλάμπους 10ῃ Φεβρουαρίου 1982.

Ἀρχιμ. Ἐφραίμ

Δημήτριος Παναγόπουλος

«Ἐδούλευσεν εἰς τό Εὐαγγέλιον» (Φιλίπ. β', 22).

Ὁ ἱστορικός τῆς νεωτέρας περιόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅταν θά φθάσῃ εἰς τήν τριακονταετία 1951-1981, θά εἶναι ἀδύνατον νά μή σταθῇ καί μάλιστα σκεπτικός εἰς τό φαινόμενον «Δημήτριος Παναγόπουλος». Τό ὅτι θά σταθῇ εἶναι βέβαιον, διότι ὁ Δημήτριος Παναγόπουλος ἀφῆκεν ἀνεξίτηλον τήν σφραγίδα τῆς παρουσίας αὐτοῦ ἐν τῷ χώρῳ τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας ὡς πολύκαρπος καί καλλίκαρπος ἐργάτης τοῦ θεοῦ Ἀμπελῶνος, ὡς ταλαντοῦχος κήρυξ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Χάριτος. Ἀλλά θά σταθῇ καί σκεπτικός. Θά διερωτηθῇ, πῶς συνέβη ὥστε εἰς ἄνθρωπος, στερούμενος παντελῶς τίτλων καί περγαμηνῶν, νά ἀναδειχθῇ ἀπό πλευρᾶς λαϊκῆς ἀπηχήσεως, εἰς τήν πρώτην σειράν τῶν συγχρόνων αὐτῷ διδασκάλων τοῦ Εὐαγγελίου καί νά ὑπερακοντίσῃ τόσους καί τόσους ἄλλους, οἱ ὅποιοι ἦσαν κατάφορτοι «τυπικῶν προσόντων». Τήν λύσιν τοῦ προβλήματος δέν θά δυσκολευθῇ νά εὕρῃ εἰς τήν Γραφήν (ὡς π.χ. εἰς Ἀριθ. ια', 16-17, 25-29, Ἰωήλ γ', 1 καί ἐξῆς, Α' Κορ. α', 27-28, κ.τ.θ.), καθὼς καί εἰς τήν ἱστορίαν τῶν πρωτοχριστιανικῶν χρόνων, ὅτε ἡ Ἐκκλησία ἦτο πλήρης «χαρισματούχων» κηρύκων τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Δημήτριος Παναγόπουλος ἐγεννήθη εἰς Ἅγιον Κωνσταντῖνον Αἰγιαλαίας κατά τό ἔτος 1916. Εἶχεν ἐκ φύσεως εὐφυΐαν καί χάρισμα λόγου, ὡς καί δίψαν μαθήσεως. Αἱ σπουδαί του ὁμῶς ἐφθασαν μόνον μέχρι τοῦ τότε λειτουργοῦντος «Σχολαρχείου». Ἦσκει τό ἐπάγγελμα τοῦ λογιστοῦ, ἀλλ' ἀπό τοῦ ἔτους 1971 συνέστησε συνεταιρικῶς βιβλιοπωλεῖον καί ἐκδοτικόν Οἶκον. Ἐν ἔτει 1948 ἐνυμφεύθη τήν εὐσεβῆ κόρην Ἀγγελικὴν Σωτηροπούλου, ἀνεψιάν τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Ἐ-

δέσσης καί Πέλλης Διονυσίου. Μετά πολλὰς καί ὀδυνηράς δοκιμασίας ἀποτυγχανουσῶν κυοφοριῶν, ὁ Θεός, διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἁγίου Νεκταρίου, τὰς ὁποίας συνεχῶς καί μετὰ θερμότητος ἐπεκαλοῦντο, ἐχάρισεν εἰς αὐτούς τὸν ἤδη δεκαεπταετῆ Νεκτάριον.

Ὁ Δημήτριος Παναγόπουλος ἐνετράφη εἰς τήν μελέτην τῶν θείων Γραφῶν, τῶν ἁγίων Πατέρων καί ἄλλων θρησκευτικῶν βιβλίων. Ἀπό τοῦ 1951 ὠθήθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου νά ἐξέλθῃ εἰς τό κήρυγμα τοῦ θεοῦ λόγου. «Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι τὸν σπόρον αὐτοῦ»... Τὰ ἀποτελέσματα τοῦ κηρύγματος του ἦσαν ὀχι ἀπλῶς ἀπροσδόκητα διὰ τοὺς τήν «κατ' ὄψιν κρίσιν κρίνοντας», ἀλλὰ κυριολεκτικῶς ἐκπληκτικά. Πλήθος ἀνθρώπων ὠδηγήθησαν ὑπ' αὐτοῦ, ἡ, ὀρθότερον, μέσῳ αὐτοῦ, εἰς Χριστόν. Διὰ τό περιεχόμενον τῆς διδασκαλίας του θά ἡδύνατο ἐν πάσῃ εἰλικρίνεια καί ἀπλότῃ νά ἐπαναλάβῃ τό τοῦ ἀποστόλου Παύλου: «Ἡμεῖς δέ κηρύσσομεν Χριστόν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, Ἑλλήσι δέ μωρίαν, αὐτοῖς δέ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καί Ἑλλήσι, Χριστόν Θεοῦ δύναμιν καί Θεοῦ σοφίαν» (Α' Κορ. α', 23-24). Διὰ δέ τὸν τρόπον αὐτῆς θά ἡδύνατο καί πάλιν νά παραπέμψῃ εἰς τὸν Παῦλον: «Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τό μαρτύριον τοῦ Θεοῦ» (Α' Κορ. β', 1). Τό κήρυγμά του, ἀπλοῦν καί ἀνεπιτήδευτον, ἀπηλλαγμένον «διδασκαλικοῦ» στόμφου καί ἐξεζητημένων ρητορικῶν σχημάτων, ἀλλὰ «ζωντανόν» καί χυμῶδες, εὕρισκε βαθυτάτην ἀπήχησιν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀκροατῶν του. Ἀπέφευγε τὰς τετριμμένας ἠθικολογίας καί ἀρετολογίας καί προσεπάθει, «ῥῥα αὐτῷ δύναμις», νά εἶναι πάντοτε χριστοκεντρικός, ἐκκλησιολογικός, ἐσχατολογικός. Ἀκλινῶς προσηλωμένος εἰς τὰς Παραδόσεις τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, δέν ἠνείχετο οἰανδῆποτε νοθείαν οὔτε εἰς τήν Ὁρθόδοξον Πίστιν οὔτε εἰς τὸν Ὁρθόδοξον τρόπον ζωῆς, εἰς τό Ὁρθόδοξον «ἦθος». Ἡ διδασκαλία του, τόσον ἡ προφορική, ὅσον καί ἡ γραπτὴ (ὡς γνωστόν, ἐξέδωκε πλήθος βιβλίων, ἀπὸ δέ τοῦ ἔτους 1955 ἐξέδιδεν ἀνελλιπῶς τό μικρὸν περιοδικόν «Ἀγία Μαρίνα»), ἔνα καί μοναδικόν εἶχε στόχον: Τήν ἀφύπνισιν καί τήν οἰκοδομήν. Καί ὁσάκις, κατά τό μέτρον τῶν δυνάμεων

του, ἤλεγχε νεωτερισμούς καί ἑτεροδιδασκαλίας, καί πάλιν εἰς τήν οἰκοδομήν τῶν ἀκροατῶν του ἀπέβλεπε, φροντίζων νά προφυλάξῃ αὐτούς ἀπό «διεστραμμένων ὁδῶν». Μεταξύ τῶν θεμάτων τῆς διδασκαλίας του τό πλέον σύννηθες καί τό πλέον προσφιλές εἰς αὐτόν ἦτο ἡ μ ε τ ἄ ν ο ι α. Δι' αὐτό καί πολλοί καί εὐχυμοί οἱ καρποί τῆς σποράς του.

Καίτοι εἶχεν πολύν κόσμον πλησίον του — θά ἡδύνατό τις νά ὀμιλήσῃ καί περί «φανατικῶν ὁπαδῶν» — δέν ἠθέλησε νά δημιουργήσῃ ἰδίαν «κίνησιν». Ἦρκεῖτο — καί ἠρέσκετο — νά ὀμιλῇ ὅπου ἐκαλεῖτο, ὅπου «ἠνοίγετο αὐτῷ θύρα κηρύγματος». Ἱεροί Ναοί Ἑνοριῶν ἢ Μοναστηρίων ἢ Προσκυνημάτων, αἰθουσαι Πνευματικῶν Κέντρων Μητροπόλεων, αἰθουσαι θρησκευτικῶν Σωματείων, ὑπαίθριοι χώροι ἐκδρομικῶν Κατασκηνώσεων, ἦσαν οἱ τόποι τῶν ὀμιλιῶν του. Πλήν τῆς Πρωτευούσης, πολλάι πόλεις καί πολλά χωρία τῆς Ἑλλάδος ἤκουσαν πλειστάκις τήν δυναμικήν διδαχήν του. Ἀλλά καί ὁ Ἑλληνισμός τοῦ ἐξωτερικοῦ πολλάκις ἐτράφη ὑπό τῆς διδασκαλίας του. Παρακληθεῖς ὑπό ὁμογενῶν, μετέβη ἐπανειλημμένως εἰς Η.Π.Α. καί Καναδᾶν, ἵνα καί ἐκεῖ σπεῖρῃ τόν λόγον τοῦ Θεοῦ. Πανταχοῦ δέ συνέρρεον πλήθη λαοῦ ἵνα ἀκούσῃ τήν διδασκαλίαν του. Δέν θά ἦτο ὑπερβολή νά ἰσχυρισθῇ τις ὅτι ἐλάχιστοι ἐκ τῶν σημερινῶν κηρύκων τοῦ Εὐαγγελίου εἶχον τόσον πολυπληθεῖ ἀκροατήρια ὅσakis ὠμίλουν...

Ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς δράσεώς του καί τῆς προσφορᾶς του ὧν ὁ Δημήτριος Παναγόπουλος, ἐκλήθη τῇ 13.2.1982 ὑπό τοῦ ἐξουσιάζοντος τά πάντα Κυρίου ὅπως ἐγκαταλίπη τήν ματαιοπανήγυριν τοῦ παρόντος βίου καί πορευθῇ εἰς τά μακάρια Σκηνώματα τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, «ὅπου ἡχος καθαρὸς ἐορταζόντων», ἵνα «ἀναπαυθῇ ἐκ τῶν κόπων αὐτοῦ». Τῆς ἐξοδίου Ἀκολουθίας, γενομένης τῇ ἐπαύριον εἰς τόν ἱερόν Ναόν Κοιμήσεως Θεοτόκου Καισαριανῆς, προέστησαν, συμπαραστατούμενοι ὑπό πολλῶν Ἱερέων, οἱ Σεβ. Μητροπολίται Καισαριανῆς κ. Γεώργιος καί Καλαβρύτων κ. Ἀμβρόσιος, ὅστις καί ἐξῆρεν ἐπαξίως, διά τοῦ ἐπικηδεῖου λόγου του, τήν προσφοράν τοῦ μεταστάντος. Ἡ ταφή ἐγένετο εἰς τό Κοιμητήριον Βύρωνος. Χιλιάδες λαοῦ παρέστησαν καί προσηυχήθησαν ὑπέρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς

του. Ὁ «τελευταῖος ἀσπασμός», γενόμενος ἐν ὑπαίθρῳ εἰς τό Κοιμητήριον, διήρκεσε μίαν καί ἡμισείαν ὥραν. Πραγματικῇ «παρέλασις» λαοῦ! Οὐκ ὀλίγοι ἔκλαιον μετά λυγμῶν...

Ὁ Δημήτριος Παναγόπουλος δέν ἀριθμεῖται πλέον μεταξύ τῶν ζώντων τήν «ἐν σαρκί ζωήν». Τοῦτο ὁμῶς δέν σημαίνει ὅτι ἡ χαρισματικὴ αὐτῇ ὑπαρξίς ἐξηφανίσθη ὀλοκληρωτικῶς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ὅτι ἡ γλῶσσα του ἐσίγησεν ἤδη διά παντός, ὅτι ἡ διδαχὴ του θά ἀποτελῇ γλυκεῖαν καί νοσταλγικὴν ἀπλῶς ἀνάμνησιν τοῦ ἀκροατηρίου του. Ὁχι! Τά ἀπειράριθμα κηρύγματα του, ἀποτετυπωμένα εἰς μαγνητοταινίας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν διασπαρῇ οὐ μόνον ἀνά τήν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καί εἰς τό ἐξωτερικόν, θά ἐξακολουθήσουν νά στηρίζουν καί νά οἰκοδομοῦν τόν λαόν τοῦ Θεοῦ καί νά ὀδηγοῦν εἰς μετάνοιαν τούς «ἐν σκότει καί σκιᾷ θανάτου καθημένους». Ὁ κοιμηθεὶς ἐργάτης τῆς Ἐκκλησίας θά συνεχίσῃ, ἐπὶ πολλά ἀκόμη ἔτη καί εἰς πολλούς τόπους, νά «σπεῖρῃ τόν σπόρον αὐτοῦ», νά κηρύττῃ δηλαδὴ «μετάνοιαν καί ἄφεσιν ἁμαρτιῶν» ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καί νά ἀφυπνίσῃ ψυχάς...

Τοῦ Δημητρίου Παναγοπούλου, ἀνδρός πιστοῦ καί ἐναρέτου, πολλά κοπιάσαντος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Θεοῦ καί πολλά τῇ Μητρί Ἐκκλησίᾳ προσενεγκόντος, αἰωνία ἡ μνήμη!.

Ἐπιφάνιος Ἱ. Θεοδωρόπουλος

Ἀρχιμανδρίτης